

# Analýza nárůstu sekundárních předložek v současné češtině

## Bakalářská práce

*Studijní program:*

B7310 Filologie

*Studijní obor:*

Český jazyk a literatura

*Autor práce:*

**Anna Dittrichová**

*Vedoucí práce:*

Mgr. Svatava Škodová, Ph.D.  
Katedra českého jazyka a literatury





## Zadání bakalářské práce

# Analýza nárůstu sekundárních předložek v současné češtině

*Jméno a příjmení:* **Anna Dittrichová**  
*Osobní číslo:* P17000172  
*Studijní program:* B7310 Filologie  
*Studijní obor:* Český jazyk a literatura  
*Zadávající katedra:* Katedra českého jazyka a literatury  
*Akademický rok:* 2018/2019

### Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je zmapovat nárůst sekundárních předložek v současné češtině. Metodou korpusové analýzy budou sledovány výskytů sekundárních předložek exerpovaných z aktuálních gramatik češtiny. Pomocí kvantitativní analýzy bude určena frekvence výskytů jednotlivých předložek. Dále budou sledovány zdroje výskytů sekundárních předložek, které budou kvalitativně analyzovány s ohledem na stylové oblasti a typy textů, které sekundární předložky frekventovaně využívají. Dále budeme sledovat nárůst předložek na časové ose v období přibližně od 50. let 20. století až na začátek 21. století.

Bakalářská práce přispěje ke zpřesnění obrazu intelektualizace současné češtiny.

### Požadavky:

Rešerše a prostudování odborné literatury  
Excerpce sekundárních předložek z vybraných gramatik  
Průběžná excerpce čtených textů zaměřená na vyhledávání nových výskytů sekundárních předložek  
Sestavení pracovního korpusu  
Frekvenční analýza sekundárních předložek na základě korpusu  
Pravidelné konzultace  
Zpracování textu BP  
Příprava obhajoby BP

*Rozsah grafických prací:*  
*Rozsah pracovní zprávy:*  
*Forma zpracování práce:*  
*Jazyk práce:*

tištěná/elektronická  
Čeština



### **Seznam odborné literatury:**

BARTOŇ, Tomáš a kol. Statistika češtiny. Praha: NLN s.r.o., 2010.  
CVRČEK, Václav. Mluvnice současné češtiny. V Praze: Karolinum, 2010.  
KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed. Příruční mluvnice češtiny. Praha: Lidové noviny, 1995.  
KOMÁREK, Miroslav. Mluvnice češtiny 2. Praha: Academia, 1986.  
ŠTÍCHA, František. Akademická gramatika spisovné češtiny. Praha: Academia, 2013.  
TĚŠITELOVÁ, Marie. Kvantitativní charakteristiky současné češtiny. Praha: Academia, 1985.  
TĚŠITELOVÁ, Marie. O češtině v číslech. Praha: Academia. 1987.

*Vedoucí práce:*

Mgr. Svatava Škodová, Ph.D.  
Katedra českého jazyka a literatury

*Datum zadání práce:*

30. dubna 2019

*Předpokládaný termín odevzdání:*

30. dubna 2020

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.  
děkan

L.S.

prof. PhDr. Oldřich Uličný, DrSc.  
vedoucí katedry

## Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

15. července 2020

Anna Dittrichová

## **Poděkování**

Ráda bych tímto poděkovala své vedoucí práce Mgr. Svatavě Škodové, Ph.D., bez jejíchž cenných rad a ochoty by tato práce nemohla vzniknout. Dále bych ráda poděkovala své rodině za veškerou podporu během celého studia.

## **Anotace**

Bakalářská práce se zabývá analýzou nárůstu sekundárních předložek v současné češtině. V teoretické části je nejprve srovnáno pojetí předložky ve vybraných českých mluvnicích, klasifikace sekundárních předložek a jejich stylové užití, dále je ve stručnosti popsána dynamika současné češtiny s důrazem na proces intelektualizace, prepozicionalizace. Analytická část se zabývá srovnáním počtu sekundárních předložek ve vybraných mluvnicích vydaných v rozmezí od 50. let 20. století do současnosti. Následně je provedena analýza vybraných jednoslovných sekundárních předložek, a to z hlediska frekvence, typu textů a výskytu na časové ose v období 1998–2017. Analýza se opírá o data Českého národního korpusu a je k ní využita aplikace Word at a Glance.

## **Klíčová slova**

sekundární předložky, současná čeština, prepozicionalizace, mluvnice, korpus, Český národní korpus, Slovo v kostce, frekvence, typy textů, nárůst, excerpt

## **Annotation**

This bachelor's thesis deals with the analysis of the increase of secondary prepositions in contemporary Czech. In the theoretical part, the understanding of the concept of prepositions will be compared in various Czech grammar books, a classification of secondary prepositions and their stylistic usage and then, the dynamics of contemporary Czech will be briefly introduced, putting the stress on a process of intellectualization, prepositionalization. The analytical part deals with the comparison of number of secondary prepositions in various grammar books, published since 1950's. Furthermore, the analysis of representative one-word secondary prepositions will be conducted in terms of frequency, text typology and occurrence depicted on the time axis (the chosen time period is from 1998 to 2017). The analysis is based on data extracted from Czech National Corpus. The application Word at a Glance was used for analysis.

## **Key words**

secondary prepositions, contemporary Czech, prepositionalization, grammar, corpus, Czech National Corpus, Word at a Glance, frequency, text typology, increase, excerpt

# Obsah

Seznam grafů.....	9
Seznam tabulek .....	11
Seznam použitých zkratk.....	13
Úvod.....	14
1    Dynamika slovní zásoby současné češtiny.....	15
1.1    Vývojové tendence v současné češtině .....	15
1.1.1    Intelektualizace jazyka .....	16
2    Pojetí předložky v českých mluvnicích.....	17
2.1    Předložky primární a sekundární .....	18
3    Slovnědruhové přechody.....	20
3.1    Prepozicionalizace .....	21
3.1.1    Kritéria prepozicionalizace.....	21
3.1.1.1    Syntaktická kritéria .....	21
3.1.1.2    Morfologická kritéria .....	21
3.1.1.3    Sémantická kritéria .....	21
3.1.2    Ne/stabilizovanost .....	22
4    Klasifikace sekundárních předložek.....	23
4.1    Spojitelnost s pády .....	23
4.1.1    Předložky nominativní.....	23
4.1.2    Předložky genitivní.....	23
4.1.3    Předložky dativní.....	24
4.1.4    Předložky akuzativní .....	24
4.1.5    Předložky lokálové .....	24
4.1.6    Předložky instrumentálové .....	24
4.2    Vyjadřovaný vztah .....	25
4.2.1    Vztah prostorový/místní .....	25
4.2.2    Vztah časový.....	25
4.2.3    Vztah příčinný, důvodový .....	25
4.2.4    Vztah účelový, důsledkový.....	26
4.2.5    Vztah podmínkový, přípustkový .....	26
4.2.6    Vztah způsobový .....	26
4.2.7    Vztah zřetelový.....	26



4.2.8	Další konkrétnější vztahy .....	26
4.2.9	Polysémie.....	27
4.3	Hledisko tvoření.....	27
4.3.1	Deadverbiální a transadverbiální předložky .....	27
4.3.2	Desubstantivní předložky .....	27
4.3.3	Deverbativní předložky .....	28
4.3.4	Depronominální předložky .....	28
4.3.5	Deprepozicionální předložky.....	28
4.4	Strukturní typy .....	28
4.5	Větněčlenská platnost ve spojení se jménem.....	30
5	Stylové užití sekundárních předložek .....	31
6	Sekundární předložky v českých mluvnicích.....	33
7	Korpus .....	35
7.1	Slovo v kostce .....	35
7.2	SYN verze 7 .....	35
7.3	SYN2015.....	36
7.3.1	Klasifikace textů v SYN2015 .....	37
7.3.2	Frekvence.....	39
8	Analýza vybraných sekundárních předložek.....	41
8.1	Výběr předložek.....	41
8.2	Popis hesla .....	42
8.3	Data jednotlivých sekundárních předložek .....	43
8.4	Zhodnocení dle poklesu či nárůstu .....	80
8.5	Zhodnocení dle typu textů .....	81
	Závěr.....	82
	Seznam použitých zdrojů .....	83
	Seznam příloh.....	87

## Seznam grafů

Graf 1: Nárůst zaznamenaných sekundárních předložek v českých mluvnicích .....	34
Graf 2: Složení korpusu SYN verze 7 .....	36
Graf 3: Složení korpusu SYN2015.....	37
Graf 4: Výskyt SecPrep PODLE na časové ose .....	43
Graf 5: Výskyt SecPrep MEZI na časové ose .....	44
Graf 6: Výskyt SecPrep PROTI na časové ose .....	45
Graf 7: Výskyt SecPrep KOLEM na časové ose.....	46
Graf 8: Výskyt SecPrep KVŮLI na časové ose .....	46
Graf 9: Výskyt SecPrep BĚHEM na časové ose.....	47
Graf 10: Výskyt SecPrep DÍKY na časové ose.....	48
Graf 11: Výskyt KROM, KROMĚ na časové ose .....	48
Graf 12: Výskyt SecPrep VEDLE na časové ose.....	49
Graf 13: Výskyt SecPrep MIMO na časové ose .....	50
Graf 14: Výskyt SecPrep VČETNĚ na časové ose .....	51
Graf 15: Výskyt SecPrep MÍSTO na časové ose .....	51
Graf 16: Výskyt SecPrep POMOCÍ na časové ose .....	52
Graf 17: Výskyt SecPrep VZHLEDEM na časové ose.....	53
Graf 18: Výskyt SecPrep VŮČI na časové ose .....	54
Graf 19: Výskyt SecPrep PROSTŘEDNICTVÍM na časové ose .....	54
Graf 20: Výskyt SecPrep UPROSTŘED na časové ose .....	55
Graf 21: Výskyt SecPrep DLE na časové ose .....	56
Graf 22: Výskyt SecPrep OPROTI na časové ose .....	56
Graf 23: Výskyt SecPrep OKOLO na časové ose.....	57
Graf 24: Výskyt SecPrep UVNITŘ na časové ose.....	58
Graf 25: Výskyt SecPrep NAVZDORY na časové ose .....	58
Graf 26: Výskyt SecPrep PODÉL na časové ose .....	59
Graf 27: Výskyt SKRZ, SKRZE na časové ose .....	60
Graf 28: Výskyt SecPrep NAPROTI na časové ose .....	61
Graf 29: Výskyt SecPrep OHLEDNĚ na časové ose.....	61
Graf 30: Výskyt SecPrep POBLÍŽ na časové ose.....	62
Graf 31: Výskyt SecPrep NEDALEKO na časové ose .....	63
Graf 32: Výskyt SecPrep NAMÍSTO na časové ose.....	64

Graf 33: Výskyt SecPrep BLÍZKO na časové ose .....	64
Graf 34: Výskyt SecPrep NAPŘÍČ na časové ose .....	65
Graf 35: Výskyt SecPrep ZPOD na časové ose .....	66
Graf 36: Výskyt SecPrep KONCEM na časové ose .....	67
Graf 37: Výskyt SecPrep VSTRÍČ na časové ose.....	67
Graf 38: Výskyt SecPrep POČÍNAJE na časové ose.....	68
Graf 39: Výskyt SecPrep ZPOZA na časové ose.....	69
Graf 40: Výskyt SecPrep VERSUS na časové ose .....	70
Graf 41: Výskyt SecPrep NEHLEDĚ na časové ose .....	70
Graf 42: Výskyt SecPrep POČÁTKEM na časové ose.....	71
Graf 43: Výskyt SecPrep DOPROSTŘED na časové ose.....	72
Graf 44: Výskyt SecPrep DOVNITŘ na časové ose.....	72
Graf 45: Výskyt SecPrep VYJMA na časové ose .....	73
Graf 46: Výskyt SecPrep VNĚ na časové ose.....	74
Graf 47: Výskyt SecPrep ZAČÁTKEM na časové ose.....	75
Graf 48: Výskyt SecPrep NAPOSPAS na časové ose .....	75
Graf 49: Výskyt SecPrep VZDOR na časové ose .....	76
Graf 50: Výskyt SecPrep ZKRAJE na časové ose .....	77
Graf 51: Výskyt SecPrep BLÍŽ na časové ose .....	78
Graf 52: Výskyt SecPrep DÍK na časové ose.....	78
Graf 53: Výskyt SecPrep ZE VNITŘ na časové ose.....	79

## Seznam tabulek

Tabulka 1: Stupeň prepozicionalizace u vybraných předložek .....	22
Tabulka 2: Srovnání frekvence primárních a sekundárních předložek dle spojitelnosti s pády .....	23
Tabulka 3: Strukturní typy víceslovných předložek .....	29
Tabulka 4: Příklady užití sekundárních předložek v různých funkčních stylech.....	32
Tabulka 5: Zaznamenané sekundární předložky v českých mluvnicích .....	34
Tabulka 6: Klasifikace beletrie v SYN2015 .....	38
Tabulka 7: Klasifikace oborové literatury v SYN2015.....	39
Tabulka 8: Klasifikace publicistiky v SYN2015.....	39
Tabulka 9: Seznam vybraných sekundárních předložek řazený dle absolutní frekvence v SYN2015.....	42
Tabulka 10: SecPrep PODLE.....	43
Tabulka 11: SecPrep MEZI.....	44
Tabulka 12: SecPrep PROTI.....	44
Tabulka 13: SecPrep KOLEM .....	45
Tabulka 14: SecPrep KVŮLI .....	46
Tabulka 15: SecPrep BĚHEM.....	47
Tabulka 16: SecPrep DÍKY.....	47
Tabulka 17: SecPrep KROM, KROMĚ .....	48
Tabulka 18: SecPrep VEDLE.....	49
Tabulka 19: SecPrep MIMO .....	49
Tabulka 20: SecPrep VČETNĚ.....	50
Tabulka 21: SecPrep MÍSTO .....	51
Tabulka 22: SecPrep POMOCÍ.....	52
Tabulka 23: SecPrep VZHLEDEM.....	52
Tabulka 24: SecPrep VŮČI.....	53
Tabulka 25: SecPrep PROSTŘEDNICTVÍM .....	54
Tabulka 26: SecPrep UPROSTŘED .....	55
Tabulka 27: SecPrep DLE.....	55
Tabulka 28: SecPrep OPROTI .....	56
Tabulka 29: SecPrep OKOLO.....	57
Tabulka 30: SecPrep UVNITŘ .....	57

Tabulka 31: SecPrep NAVZDORY .....	58
Tabulka 32: SecPrep PODĚL.....	59
Tabulka 33: SecPrep SKRZ, SKRZE.....	60
Tabulka 34: SecPrep NAPROTI.....	60
Tabulka 35: SecPrep OHLEDNĚ.....	61
Tabulka 36: SecPrep POBLÍŽ.....	62
Tabulka 37: SecPrep NEDALEKO .....	62
Tabulka 38: SecPrep NAMÍSTO .....	63
Tabulka 39: SecPrep BLÍZKO .....	64
Tabulka 40: SecPrep NAPŘÍČ .....	65
Tabulka 41: SecPrep ZPOD .....	66
Tabulka 42: SecPrep KONCEM .....	66
Tabulka 43: SecPrep VSTRÍČ .....	67
Tabulka 44: SecPrep POČÍNÁJE.....	68
Tabulka 45: SecPrep ZPOZA.....	68
Tabulka 46: SecPrep VERSUS .....	69
Tabulka 47: SecPrep NEHLEDĚ .....	70
Tabulka 48: SecPrep POČÁTKEM.....	71
Tabulka 49: SecPrep DOPROSTŘED .....	71
Tabulka 50: SecPrep DOVNITŘ.....	72
Tabulka 51: SecPrep VYJMA.....	73
Tabulka 52: SecPrep VNĚ .....	73
Tabulka 53: SecPrep ZAČÁTKEM .....	74
Tabulka 54: SecPrep NAPOSPAS .....	75
Tabulka 55: SecPrep VZDOR.....	76
Tabulka 56: SecPrep ZKRAJE.....	76
Tabulka 57: SecPrep BLÍŽ.....	77
Tabulka 58: SecPrep DÍK .....	78
Tabulka 59: SecPrep ZE VNITŘ .....	79
Tabulka 60: Vybrané SecPrep dle výskytu v průběhu let 1998–2017 .....	80
Tabulka 61: Absolutní frekvence vybraných SecPrep dle typu textů .....	81
Tabulka 62: Vybrané SecPrep dle typu textů.....	81

## Seznam použitých zkratk

AGSČ	Akademická gramatika současné češtiny
ČM	Česká mluvnice
ČNK	Český národní korpus
KChSČ	Kvantitativní charakteristiky současné češtiny
MČ1	Mluvnice češtiny 1
MČ2	Mluvnice češtiny 2
MSČ	Mluvnice současné češtiny
MSČ2	Mluvnice spisovné češtiny II.
NŘ	Naše řeč
PMČ	Příruční mluvnice češtiny
SaS	Slovo a slovesnost
SecPrep	sekundární předložka
SSČ	Slovník spisovné češtiny

## Úvod

Počet sekundárních předložek v současné češtině se neustále zvyšuje. Tato bakalářská práce si klade za cíl jejich nárůst v současném jazyce zanalyzovat.

V teoretické části (kapitoly 1–5) bude nejprve popsán princip dynamiky slovní zásoby, vývojové tendence v současné češtině; vymezeny budou pojmy *současný jazyk* a *intelektualizace jazyka*, která je důsledkem nárůstu sekundárních předložek. Dále bude porovnáno pojetí slovního druhu předložky v několika vybraných českých mluvnicích a popsány slovnědruhovité přechody v rámci procesu prepozicionální. Sekundární předložky budou následně klasifikovány dle různých hledisek, tj. podle pádové vazebnosti, vyjadřovaného vztahu, tvoření, strukturních typů a větněčlenské platnosti ve spojení se jménem. Nakonec bude popsáno užití sekundárních předložek v různých funkčních stylech.

V analytické části (kapitoly 6–8) bude nejprve porovnán výskyt sekundárních předložek ve vybraných českých mluvnicích od 50. let 20. století do současnosti. Dále bude na základě excerptce sekundárních předložek z těchto mluvnic vytvořen seznam sekundárních předložek, které budou analyzovány v korpusové aplikaci Slovo v kostce. Z této analýzy je vždy uvedena frekvence výskytu ve vybraném časovém rozpětí a užití sekundárních předložek s ohledem na typy textů, v nichž se vyskytují.

# 1 Dynamika slovní zásoby současné češtiny

V kapitole 1 se zaměřujeme na popis důležitých aspektů dynamiky slovní zásoby, které ovlivňují vznik sekundárních předložek.

Slovní zásoba je v neustálém pohybu – slova vznikají, zanikají či se mění jejich význam. Přirozený vývoj spisové češtiny probíhá nenápadně a kontinuálně. „*Je obecně známo, že jazyk s oběma svými složkami (slovní zásobou a mluvnickou stavbou) je jevem dynamickým, neboť jako nejdokonalejší a nejužívanější nástroj komunikace odráží stále diferencovanější a specializovanější, mnohostranné, v čase probíhající a narůstající potřeby současné společnosti. Tato skutečnost je motivujícím činitelem jazykového vývoje, který se dá poměrně přesně a zřetelně sledovat právě ve slovní zásobě.*“ (Hubáček 2001, s. 107)

Neustálý vývoj slovní zásoby je podle Z. Hladké (in PMČ 2008, s. 96) ovlivňován faktory mimojazykovými (např. historické změny ve společnosti), psychickými (rozvoj lidského poznání a myšlení) a jazykovými (postavení lexikálních jednotek v proměňujícím se jazykovém systému), které se prolínají.

Slovní zásoba se mění několika způsoby (Kopřivová in MSC 2010, s. 77–78):

- tvořením nových slov,
- významovými změnami existujících slov (významový posun, rozšíření či zúžení významu, apelativizace),
- vznikem ustálených slovních spojení,
- přejímáním cizích slov, kalkováním,
- zánikem slov.

Změny v jazyce probíhají postupně, nové prvky buď nahradí staré, nebo vzniknou vedle nich (například slovnědruhové přechody). Jeden z rysů vývoje současné češtiny je právě vznik sekundárních předložek, které přispívají k intelektualizaci, ale i internacionalizaci jazyka. Tento jev se intenzivně rozvíjí přibližně od 50. let 20. století.

## 1.1 Vývojové tendence v současné češtině

A. Jedlička (in NŘ 1969, s. 82) pojem *současný jazyk* časově vymezuje zhruba na padesát až šedesát let, tedy rozpětí tří generací. Vymezení je však dle něj závislé na změnách, které ve spisovném jazyce probíhají.



L. Janovec (in NŘ 2007, s. 58) považuje za hlavní vývojové tendence současné češtiny tendence k intelektualizaci a tendence k demokratizaci jazyka. Ostatní tendence (například terminologizaci, determinologizaci, internacionalizaci, univerbizaci, multiverbizaci) vnímá jako méně významné či součást hlavních tendencí. „*Tendence k intelektualizaci se vyznačuje mimo jiné jevy (výrazně) spisovnými a tendence k demokratizaci mimo jiné (původně) nespisovnými nebo jevy pohybujícími se na hranici spisovnosti a nespisovnosti.*“ (Janovec in NŘ 2007, s. 63) Ačkoli se jedná o jevy protikladné, nepůsobí ostře proti sobě, v mnoha aspektech se prolínají. Demokratizace se projevuje hlavně na fonetické/fonologické a morfologické rovině, intelektualizace na lexikální a syntaktické rovině.

### 1.1.1 Intelektualizace jazyka

Intelektualizace vychází z potřeby jednoznačného pojmenování, B. Havránek (1932, s. 45) ji definuje jako „*přizpůsobování jazyka k tomu, aby jeho jazykové projevy mohly být určité a přesné, podle potřeby abstraktní a aby byly schopné vyjádřiti souvislost a složitost myšlení, tedy zesilování intelektuální stránky řeči*“. Intelektualizace podle něj vrcholí ve vědeckém jazyce, který se snaží o co nejpřesnější vyjadřování. Z lexikální stránky se projevuje rozšiřováním slovní zásoby a změnami ve struktuře slovníku.

V devadesátých letech minulého století je dle L. Janovce (in NŘ 2007, s. 59) v publicistice zřejmý odklon od intelektualizačních prostředků a rozšíření prostředků demokratizačních (nekodifikované prvky obecné češtiny, slangismy, univerbáty).

Vedle vzniku sekundárních předložek lze mezi projevy intelektualizačních tendencí dále řadit například:

- nárůst množství termínů, některé termíny přecházejí z odborného prostředí do prostředí jiného, např. publicistiky či běžného vyjadřování,
- nárůst počtu abstrakt, přibývání abstraktního významu u konkrét,
- nárůst přejímek, v současné době především z angličtiny,
- užívání básnických a knižních prostředků,
- multiverbizaci.

## 2 Pojetí předložky v českých mluvnicích

Cílem kapitoly 2 je porovnání pojetí slovního druhu předložky v šesti vybraných českých mluvnicích. Při výběru mluvnic pro celou tuto práci, tj. jak pro teoretickou, tak analytickou část, bylo cílem postihnout české mluvnice od 50. let 20. století do současnosti. Z 50. let byla vybrána Trávníčkova Mluvnice spisovné češtiny II., která zvláště po stránce koncepční znamenala „výrazný odklon od tradice, byť za cenu nahrazení vědecké deduktivní metody intuicí,“ (Karlík 2017) a koncepčně nejkonzervativnější Česká mluvnice B. Havránka a A. Jedličky. 60.–70. léta nejsou zastoupena, jelikož jsme nenalezli žádnou mluvnici, která by se sekundárním předložkám věnovala. 80. léta zastupuje první vědecká mluvnice češtiny – Komárkova Mluvnice češtiny 2, 90. léta reprezentuje Příruční mluvnice češtiny. Z 21. století byla vybrána Cvrčková Mluvnice současné češtiny, jež je „unikátní tím, že vychází jen z korpusových dat, a popisuje tedy, jaká čeština je, nikoli, jaká by měla být [...] a rozsahem velká a metodologicky vědomě klasická“ (Karlík 2017) Štíchova Akademická gramatika spisovné češtiny.

Ve vybraných mluvnicích nacházíme shodu ve vymezení v tom, že předložky jsou nezákladní, neohebný, významově nesamostatný (syntaktický) slovní druh.

F. Trávníček (in MSČ2 1951, s. 1235) definuje předložkové výrazy a uvádí, že se jedná o „slova nebo zřídka sousloví vyjadřující větné významy hlavně jmen, se kterými se spojují v sousloví zvaná předložkové výrazy“.

B. Havránek s A. Jedličkou (in ČM 1981, s. 311–312) zdůrazňují podobnost s příslovci a spojení se jménem nazývají místo předložkového výrazu předložkovým pádem/vazbou. „Předložky [...] vyjadřují podobné okolnosti a vztahy jako příslovce, totiž místo, čas, způsob, příčinu (důvod) aj. [...] Předložka tvoří se svým jménem předložkový pád (předložkovou vazbu).“

J. Kořenský s L. Kroupovou (in MČ2 1986, s. 197) uvádí zcela novou definici o specifikaci pádu jména a podílu na výstavbě věty a textu. „Slovní druh předložky je tvořen třídami funkčně i sémanticky nesamostatných morfémových útvarů, které specifikují a modifikují pád substantiva a jeho funkčních ekvivalentů a spolu s ním se podílejí na výstavbě věty a textu“.

Z. Rusínová (in PMČ 2008, s. 341–342) dodává, že předložky spoluvytvářejí významy jmen. „Předložky spoluvytvářejí syntaktické i nesyntaktické významy jmen jakožto součást jejich

*pádových podob. Vyjadřují především povahu vztahu jména ke slovesu nebo jinému jménu ve větě“.*

M. Waclawičová (in MSC 2010, s. 282) taktéž uvádí, že se předložky „*pojí ke jménům v různých pádech (kromě vokativu), vyjadřují vztah jmen k jejich řídicím větným členům a podílejí se tak na vytváření syntaktických i jiných významů“.* Dodává však, že se někdy „*mohou pojit i k jiným slovním druhům [...], případně mohou v textu v rámci frazémů vystupovat i bez následujícího substantiva“.*

M. Vondráček (in AGSČ 2013, s. 507–508) se drží podobné definice a o předložkách tvrdí, že „*specifikují syntaktickou platnost substantiv (méně často i příslovci) označením jejich vztahu ke slovesu nebo jinému jménu (podstatnému nebo přídavnému jménu nebo příslovci). K vyjádření povahy gramaticko-sémantických vazeb k jinému jménu nebo ke slovesu slouží jejich syntaktická funkce spoluurčovatele větněčlenské platnosti postponovaného jména (resp. syntaktického komplexu, který předložky s následujícím jménem tvoří) a morfosyntaktická funkce spoluurčovatele pádu“.* K neohebnosti předložek dodává následující: „*Neohebnost je původním rysem předložek primárních [...] a získaným rysem předložek sekundárních, vzniklých ustrnutím tvarů ohebných slovních druhů.“*

## **2.1 Předložky primární a sekundární**

Všechny vybrané české mluvnické dělí předložky podle původu na **původní** a **nepůvodní**. Označují je však různě – vlastní/původní/primární a nevlastní/nepůvodní/sekundární. V této práci bude využíváno označení **primární** a **sekundární**, stejně jako jej užívá AGSČ a MČ2.

**Primární předložky** se vyskytují pouze jako předložky, jsou jednoslovné, nebere-li se v potaz vokalizace, tak jednoslabičné, a neodvozené. S výjimkou předložky *k* fungují také jako slovesné prefixy (*dojít, zajít*). Nové primární předložky nevznikají, jedná se o uzavřenou soustavu – L. Kroupová (1985, s. 28) udává tento výčet: *bez/e, do, k/ke/ku, na, nad/e, o, ob, od/e, po, pod/e, pro, před/e, přes/e, při, s/e, u, v/e, z/e, za*). Tato sestava primárních předložek však nedostačovala požadavkům na co nejpřesnější jazykové vyjádření vztahů.

„*Řadu vztahů vyjadřují přesněji slova a slovní spojení, která jsou předložkami původními obvykle nahraditelná, avšak za cenu ztráty přesnosti a specifičnosti: ve prospěch obce – pro obec, kvůli mlze – pro mlhu, za účelem koupě auta – pro koupi auta, na auto.“* (Rusínová in PMC 2008, s. 346)

**Sekundární předložky** vznikly odvozením od jiných slovních druhů. U některých předložek však původní slovo zaniklo (*dle, kromě, podle, skrze, vedle*), vybrané české mluvnice se pak rozcházejí v jejich zařazení k primárním či sekundárním předložkám. Sekundární předložky jsou otevřenou soustavou. S potřebou pojmenovávat skutečnosti přesněji vznikají neustále nové, a to především v odborném funkčním stylu. Sekundární předložky jsou nejen jednoslovné, ale i víceslovné. F. Trávníček uvádí (1951, s. 1239), že na rozdíl od primárních předložek, které mají vždy hlavní přízvuk a pád je k nim většinou příklonný, jsou sekundární předložky předklonné ke svým pádům.

Pro předložku je charakteristická spojitelnost se členem řízeným (zpravidla podstatné jméno, případně zájmeno a číslovka) a se členem řídícím (zpravidla sloveso, ale také podstatné jméno, přídavné jméno, zájmeno, číslovka a příslovce) – jako příklad uveďme *patřit mezi fanoušky, boj proti nákaze, ohleduplný vůči prarodičům*.

### 3 Slovnědruhové přechody

V kapitole 3 je popsán proces slovnědruhových přechodů, konkrétněji prepozicionalizace a její kritéria – syntaktická, morfologická a sémantická. S ohledem na tato kritéria se sekundární předložky dělí na stabilizované a nestabilizované.

Tradičně se v češtině rozlišuje deset slovních druhů. „*Slovnědruhové kategorie jsou potřebné pro systematický popis flexe, syntaktických vlastností jazykových prostředků i pro postižení jejich sémantiky, ale také k postižení mezidruhových přechodů.*“ (Vondráček in AGSČ 2013, s. 80) ČM, MSC a MČ2 popisují tři kritéria pro třídění slovních druhů – sémantické, morfologické a syntaktické. Slovní druh má komplexní povahu, spojuje všechna kritéria, ta však nemusí být zastoupena rovnoměrně. Sémantické kritérium rozlišuje, jak se slova podílejí na významové výstavbě textu a slovní druhy dělí na plnovýznamové (autosémantika) a neplnovýznamové (syntaktická). Dle morfologického kritéria se dělí na ohebné a neohebné. Poslední, syntaktické kritérium, rozlišuje, jak se slovní druh podílí na výstavbě věty a textu a s jakými slovními druhy se spojuje.

Slovní druhy jsou prostupné a otevřené třídy, vzájemně mezi sebou přesahují a přecházejí od jednoho slovního druhu ke druhému. Slovnědruhový přechod je proces, při němž „*z některého tvaru nebo dílčího souboru tvarů anebo ze slova neohebného v důsledku různých příčin jako výsledek delšího vývoje vzniká nebo častěji vzniklo slovo jiného slovního druhu, než mělo slovo výchozí*“. (Dokulil in SaS 1982, s. 263) Jednotlivé procesy se nazývají substantivizace, adjektivizace, pronominalizace, numeralizace, verbalizace, adverbializace, prepozicionalizace, konjunkcionalizace, partikulizace a interjekcionalizace. M. Dokulil (in SaS 1982, s. 263) rozlišuje slovnědruhové převody, které jsou spjaty s tvůrčími slovo tvornými akty, a slovnědruhové přechody, které nejsou slovo tvornými akty, mají syntaktickou a lexikální povahu a vedou ke vzniku nových slov jiného slovního druhu, někdy s novými morfologickými rysy.

Dle P. Karlíka a J. Kořenského (2017) je motivem slovnědruhové transpozice to, že slovní druh neplní svou primární funkci, kterou charakterizuje soulad mezi významovou bází a funkčním příznakem, ale sekundární funkci, tj. tu, která je primární funkcí jiného slovního druhu. Slovnědruhový přechod je tedy založen na rozporu mezi významovou bází (reprezentovanou významovou složkou symetrického jednoznačného základního jaderného znaku) a funkčním příznakem (reprezentovaným příslušnou funkcí splňující požadavek významu a funkce). V sekundární funkci získává slovo sémantické i morfosyntaktické

vlastnosti slovního druhu s funkcí primární. Například u substantiv je primární funkce podmětu či předmětu, u verb funkce přísudku, u adjektiv funkce shodného přívlastku a u adverbii funkce příslovečného určení.

M. Dokulil (in MČ1, s. 487–488) rozlišuje tři typy slovnědruhového přechodu – přechod neohebného slova v neohebné slovo jiného slovního druhu, přechod ohebného slova v neohebné slovo a přechod ohebného slova v ohebné slovo jiného slovního druhu.

### **3.1 Prepozicionalizace**

Prepozicionalizace je jeden z typů slovnědruhového přechodu, dlouhodobý proces přehodnocování výrazu ve funkci sekundární předložky.

#### **3.1.1 Kritéria prepozicionalizace**

L. Kroupová a J. Kořenský (1986, s. 205–207) uvádějí a popisují tři kritéria prepozicionalizace – syntaktická, morfologická a sémantická. Výrazy mohou splňovat všechna, nebo jen některá kritéria, dle toho je pak určen stupeň prepozicionalizace, ve kterém se nachází.

##### **3.1.1.1 Syntaktická kritéria**

Z hlediska syntaktického se výraz musí pojit s pádem jména, nesmí být větným členem, ani samostatnou větou, je nepřemístitelný a nelze ho dále rozvíjet. Je odstraněn vztah k původci/nositeli děje u slovesa a výraz vyjadřuje vztah mezi členem řídicím a řízeným.

##### **3.1.1.2 Morfologická kritéria**

Z hlediska morfologického musí být tvar výrazu ustrnulý, neohebný (například ustrnulá substantiva v instrumentálu nelze nahradit tvarem v jiném pádě). Víceslovné výrazy jsou ustálené, nelze je zaměňovat či oddělovat – komponenty společně vyjadřují jiný významový vztah než jednotlivě.

##### **3.1.1.3 Sémantická kritéria**

Sémantická kritéria L. Kroupová s J. Kořenským dělí na primární a sekundární. Jako primární považují tato kritéria: k významové realizaci dochází pouze ve spojení se jménem, původní význam je abstraktní a obsahuje prvek vztahovosti a výraz je synonymní s jinou předložkou. To, že výraz ztratil původní lexikální význam a může se transformovat, řadí k sémantickým kritériím sekundárním.

### 3.1.2 Ne/stabilizovanost

Prepozicionalizace je trvalý proces, a tak „*máme v současném jazyce jednak již hotové předložky nepůvodní, stabilizované, a jednak předložky ustalující se ve své funkci, nestabilizované*“. (Rusínová in PMČ 2008, s. 346)

Nestabilizované sekundární předložky jsou takové výrazy, které jsou teprve na počátku prepozicionalizace (*bez zřetele k, úměrně k, v čele*). Stabilizované předložky jsou ustálené, splňují výše zmíněná kritéria. U stabilizovaných sekundárních předložek je buď významová i tvarová souvislost se slovem, ze kterého vznikly, zřejmá – slovo ve své původní funkci existuje (více je tato situace popsána v kapitole 4.3), nebo byla ztracena. V případě ztráty souvislosti jsou předložky buď slovnědruhově monofunkční – z původního slova vznikly pouze předložky, které mají nejbližší k primárním předložkám (*dle, mezi*), nebo slovnědruhově bifunkční – současně s předložkou existují i příslovce (*daleko, kromě, vedle*).

V tabulce 1 jsou uvedeny vybrané příklady předložek a jejich stupeň prepozicionalizace dle Kroupové (1985, s. 39–48). První stupeň je počátečním stádiem prepozicionalizace – výraz splňuje pouze jedno z kritérií, případně jen jeho část. Druhý stupeň splňuje více než jedno kritérium, ale ne všechna, a ve třetím stupni prepozicionalizace splňujícím všechna kritéria se nachází již plně stabilizované sekundární předložky.

předložka	kritérium			stupeň prepozicionalizace
	syntaktické	tvaroslovné	sémantické	
během	+	+	+	3
dle	+	+	+	3
díky	+	+	+	3
do popředí	+	+	-	2
konče	+	-	+	2
na konto	-	+	+	2
na podnět	-	-	-	1
na pozadí	-	+	-	1
nemluvě o	+	-	-	1

Tabulka 1: Stupeň prepozicionalizace u vybraných předložek

## 4 Klasifikace sekundárních předložek

V předchozí kapitole bylo zmíněno dělení sekundárních předložek na stabilizované a nestabilizované. Další možnosti klasifikace jsou popsány v kapitole 4, a to z několika hledisek, která se prolínají. Všechny vybrané mluvnické útvary uvádějí spojitelnost s pády, MČ2, PMČ a AGSČ dále předložky třídí podle vztahu, který vyjadřují. MČ2 sekundární předložky třídí podle slovních druhů, ze kterých vznikly. Z hlediska formy jsou tříděny na jednoslovné a víceslovné, u kterých je dále vyčleněno několik strukturních typů, jež zmiňuje MČ2 a MSC, podrobněji se jim však věnoval F. Čermák. Posledním kritériem je větněčlenská platnost ve spojení se jménem, kterou zmiňuje L. Kroupová a B. Havránek s A. Jedličkou.

### 4.1 Spojitelnost s pády

Předložky jakožto spoluurčovatele pádu lze klasifikovat podle pádu, který spolu s koncovkou substantiva či jiného slovního druhu vyjadřují. Každá předložka se pojí s určitým pádem (kromě vokativu, který je v češtině pádem bezpředložkovým). Mohou být monofunkční (pojit se pouze s jedním pádem) či polyfunkční (pojit se s více pády). Ve složených předložkových výrazech často spojitelnost s pády ovlivňuje některá z předložek primárních. P. Biskup (2017) tvrdí, že hlavní funkcí předložky je udělit pád svému komplementu, nejčastěji substantivu, čímž usouvztažňuje komplement s jiným elementem ve větě.

Dle H. Confortiové (in KChSČ 1985, s. 93) se sekundární předložky pojí nejčastěji s genitivem, dále s instrumentálem, dativem, akuzativem a lokálem (nominativ do své analýzy nezahrnuje). Tabulka 2 uvádí frekvenci předložek dle pádové vazebnosti, která se u primárních a sekundárních výrazně liší (Confortiová in KChSČ 1985, s. 93).

	genitiv	dativ	akuzativ	lokál	instrumentál
primární předložky	19,17 %	6,57 %	21,38 %	42,93 %	9,95 %
sekundární předložky	58,79 %	14,48 %	6,49 %	0,17 %	20,7 %

Tabulka 2: Srovnání frekvence primárních a sekundárních předložek dle spojitelnosti s pády

#### 4.1.1 Předložky nominativní

S nominativem se v češtině pojí převážně předložky cizího původu (*à la*, *contra/kontra*, *versus*, *via*). Ve své původní formě se ovšem pojí s jiným pádem – nejčastěji s akuzativem či lokálem. Z českých předložek postupně ztratily svou původní pádovou vazbu a nabyly nominativní vazbu předložky *viz* a *srovnej/srov./srv.*, které vznikly ustrnutím imperativu.

#### 4.1.2 Předložky genitivní

Genitiv je nejčastější pád, se kterým se české sekundární předložky pojí (viz tabulka 2). Všechny depronominální a deprepozicionální se pojí pouze s genitivem. Velká část



sekundárních předložek vznikla z původních neshodných atributů vyjádřených genitivem, proto si i u prepozic drží genitivní valenci.

Některé předložky se pojí s více pády, tzn. jsou polyfunkční. Nejen s genitivem, ale i s dativem se pojí například předložky *blízko/blíž/nedaleko/poblíž, naproti, ku prospěchu, na škodu*, s nominativem předložka *pod titulem*, s akuzativem předložka *vyjma*, s akuzativem či instrumentálem předložka *mezi* a s dativem či instrumentálem předložka *napříč*. Každý z pádů pak většinou vyjadřuje jiný vztah.

- *během, blízko, co do, dle, jménem, kolem, kromě, mimo, místo, napříč, na rozdíl od, následkem, na úkor, nedaleko, prostřednictvím, při příležitosti, v důsledku, vedle, ve prospěch, vlivem, v průběhu, vyjma, za předpokladu, za účelem, z důvodu*

#### 4.1.3 Předložky dativní

Spojitelnost s dativem je převážně ovlivněna primární předložkou *k*.

- *bez zřetele k, blízko, čelem k, díky(y), k dispozici, kvůli, navzdor(y), nehledě k, pohlížeje/ic k, proti, se zřetelem k, tváří v tvář, v protikladu k, vůči, vzhledem k*

#### 4.1.4 Předložky akuzativní

Spojitelnost s akuzativem je převážně ovlivněna primární předložkou *na*, případně *o* a *v*.

- *až na, bez ohledu na, mezi, mimo, nehledě na, nevyjímaje/ic, počítaje/ic v to, pokud jde o, se zřetelem na, směrem na, s ohledem na, ve snaze o, v návaznosti na, vyjma*

#### 4.1.5 Předložky lokálové

Lokál je v češtině jediný pád, který obligatorně vyžaduje předložku. Žádná z deadverbiálních předložek se nepojí s lokálem. Spojení s lokálem ovlivňuje primární předložka *o* a *na*.

- *nemluvě/ic o, nezávisle na, v závislosti na, v touze po, závisle na*

#### 4.1.6 Předložky instrumentálové

Většina sekundárních předložek pojících se s instrumentálem má ve své struktuře primární předložku *s*.

- *mezi, napříč, spolu s, současně s, v čele s, ve spojitosti s, ve srovnání s, v porovnání s, v souvislosti s, zároveň s*

## 4.2 Vyjadřovaný vztah

Sekundární předložky jsou z hlediska sémantického „*kondenzací adverbialních spojení (vět), vyjadřují proto vztahy prostorové, dále časové, příčinné a důvodové, účelové, přípustkové, podmínkové, způsobové, zřetelové, prospěchové a další. Přibývá jich především v oblasti vyjadřování vztahů abstraktních*“ (Rusínová in PMČ 2008, s. 347) Jsou tak oproti předložkám primárním složitější, avšak přesnější. Některé předložky mohou vyjadřovat několik různých vztahů (polysémie), většina sekundárních předložek je však monosémních. Následně uvádíme základní vztahy dle MČ2, PMČ a AGSČ, některé z nich dále specifikuje J. Kořenský s L. Kroupovou v MČ2.

### 4.2.1 Vztah prostorový/místní

Na vztah prostorový se lze ptát otázkami kde, kam, odkud či kudy.

- kde: *blízko, kolem, mezi, mimo, naproti, navrch(u), nedaleko, okolo, poblíž, podél, podle, proti, stranou (od), uprostřed, uvnitř, v čele s, vedle, vevnitř*
- kam: *daleko, doprostřed, dovnitř, mezi, naproti, navrch, proti, vedle*
- odkud: *odspod(u/a), zboku, zdaleka, zespod(a/u), zevnitř, zkraje, zpoza*
- kudy: *kolem, mezi, mimo, napříč, okolo, podle, proti, skrz(e), vedle*

### 4.2.2 Vztah časový

Na vztah časový se lze ptát otázkami kdy, odkdy, dokdy a jak dlouho. Otázku kdy lze dále konkrétněji specifikovat.

- kdy:
  - fáze děje: *koncem, na prahu, počátkem, uprostřed, úvodem, začátkem, závěrem*
  - průběh děje: *během, průběhem, v procesu, v průběhu*
  - omezení děje: *po dobu, u/při příležitosti*
  - přibližnost: *kolem, mezi, okolo*
- odkdy: *od konce, počínaje/íc (od)*
- dokdy: *do konce, do začátku, konče/íc*
- jak dlouho: *kolem, okolo, po dobu*

### 4.2.3 Vztah příčinný, důvodový

- *dík(y), kvůli, následkem, pod vlivem, v důsledku, vinou, vlivem, za příčinou, zásluhou, z důvodu*

#### 4.2.4 Vztah účelový, důsledkový

- *kvůli, ohledně, stran, ve prospěch, ve věci, v zájmu, za účelem*

#### 4.2.5 Vztah podmínkový, přípustkový

- *navzdor, pod podmínkou, proti, v případě, vzdor, za podmínky, za předpokladu*

#### 4.2.6 Vztah způsobový

- nástroj k provedení činnosti: *formou, cestou, na podkladě, na základě, pomocí*
- prostřednictvím: *prostřednictvím, skrz(e), ústy, z pověření*
- vodítko činnosti, měřítko něčeho s něčím: *na bázi, na principu, podle, po vzoru*
- vlastní způsob: *kolem, mezi, po způsobu, okolo, ve formě*
- srovnání: *naproti, na rozdíl od, proti, ve srovnání s, v porovnání s, v protikladu k*
- spoluúčast: *po boku, pod vedením, ruku v ruce s, spolu s, s pomocí, vedle, ve spolupráci s, za pomoci, zároveň s, za účasti, za/v přítomnosti*

#### 4.2.7 Vztah zřetelový

- *mezi, ve vztahu k, vůči*

Vztah zřetelový lze dále specifikovat na:

- přímý, zaměření něčeho k něčemu: *co do, ohledně, podle, po stránce, stran, v otázce, ze stanoviska, z hlediska*
- srovnání: *na rozdíl od, ve srovnání s, v poměru k, v porovnání s, v protikladu k*
- následování: *v duchu, ve smyslu, ve znamení, v intencích, vycházejíc z*
- přihlídnutí: *přihlížeje/íc k, se zaměřením na, se zřetelem k/na, s odvoláním na, s ohledem na, s přihlídnutím k, ve světle, vzhledem k*
- shoda/neshoda: *kontra, versus, v rozporu s, v souhlase s, v souladu s, ve shodě s*
- souvislost: *ve spojitosti s, v návaznosti na, v souvislosti s, v závislosti na*
- vyloučení: *bez ohledu na, bez zřetele k, nedbaje/íc na, nehledě/íc k/na, nemluvě/íc o, s vyloučením*

#### 4.2.8 Další konkrétnější vztahy

Kromě výše zmíněných základních vztahů vyjadřují sekundární předložky i další specifikovanější vztahy – konkretizuje se například výčet, při kterém dochází k inkluzi či exkluzi (*kromě, mimo, počítaje/íc, spolu s*), identifikaci či náhradě (*jménem, v roli, v zastoupení*). Předložkami lze dále vyjádřit například prospěch a neprospěch (*na konto, na úkor, ve prospěch*) či posesi (*v rukou*).

### 4.2.9 Polysémie

Polysémie se častěji vyskytuje u jednoslovných sekundárních předložek, většinou deadverbiálních či desubstantivních. Polysémními předložky jsou například *kvůli, naproti, ohledně, oproti, podle, skrz(e), stran, vedle, vůči*. Nejčastěji předložka vyjadřuje dva základní vztahy – místní a časový (*blízko, doprostřed, kolem, mezi, okolo, uprostřed, v(e)prostřed*), dále často kolísá mezi způsobovým a zřetelovým, místním a způsobovým, účelovým a zřetelovým. Podle L. Kroupové (1985, s. 102) bylo u předložek *mezi, kolem, okolo, proti* a *mimo* zaznamenáno 3–6 významů. V dalších případech má předložka významy dva.

## 4.3 Hledisko tvoření

Sekundární předložky vznikají z různých slovních druhů – v současné češtině převážně z podstatných jmen, dále z příslovcí a sloves, velmi výjimečně ze zájmen a primárních předložek. Některé předložky svým slovnědruhovým přechodem stále významově i formálně souvisí s původním slovem, jiné tuto souvislost ztratily (*během, kolem, mezi*).

### 4.3.1 Deadverbiální a transadverbiální předložky

Podle L. Kroupové (1985, s. 50) přecházejí v předložky především adverbia s místním a způsobovým významem, ojediněle časovým a míry. Přechod v abstraktnější vztah naopak neumožňují zájmenná, číselná a záporná adverbia. Takto vzniklé předložky si ponechávají původní konkrétní význam, jsou pak oproti primárním předložkám přesnější (například předložky *nedaleko, okolo, poblíž, podél* okolnost vyjádří přesněji než primární předložka *u*).

Slovo si při slovnědruhovém přechodu buď ponechává svůj tvar (*skrz*), pojí se s některou z primárních předložek (*spolu s*) nebo dochází k ustrnutí určitého tvaru slova a následné změně grafické podoby (*kvůli*).

Častým případem je, že adverbium původně vzniklo ze substantiva a až následně nabylo funkce sekundární předložky, pak se jedná o tzv. transadverbiální předložku (*doprostřed, kolem, stranou*).

### 4.3.2 Desubstantivní předložky

Spolu s adverbii tvoří substantiva nejpočetnější skupinu z hlediska tvoření. „Ze substantiv vznikají ustrnutím jejich nepřímých pádů, a to předložkových (*s ohledem na okolnost*) i nepředložkových (*díky svým kvalitám*).“ (Waclawičová in MSČ 2010, s. 282)

Stejně jako u předchozí skupiny jsou substantiva, která slovnědruhově přecházejí, abstraktní, většinou se tedy jedná o významový vztah důvodový a příčinný, účelový a důsledkový,

podmínkový a přípustkový, časový, zřetelový, způsobový a další specifikovanější vztahy, o vztah místní se jedná zřídka.

Desubstantivní předložky vznikají buď ustrnutím některého z tvaru paradigmatu – nejčastěji v instrumentálu singuláru (*během, kolem, následkem, postupem, vlivem, zásluhou, závěrem*), případně v nominativu či akuzativu singuláru (*dík, kraj*), okrajově v genitivu plurálu (*stran*) – nebo spojením s primární předložkou před substantivem (*při příležitosti, v důsledku, ve znamení, v rámci*), s primární předložkou za substantivem (*směrem od, vzhledem k*), případně kombinací obojího (*bez ohledu na, s ohledem na, ve srovnání s*).

### 4.3.3 Deverbativní předložky

Předložky vzniklé ze sloves vznikají ustrnutím přítomného přechodníku v singuláru s významem inkluze (*počítaje/ic, přihlížeje/ic*), vyloučení (*nehledě/ic k, vyjma*), začátku a konce (*konče/ic, počínaje/ic, začínaje/ic*), případně z přechodníku a primární předložky (*nehledě na, nemluvě o*). S výjimkou předložky *vyjma* se sekundární předložky tvoří od přechodníků sloves dokonavých. Předložkou se přechodník stává ve chvíli, kdy nerozlišuje rod, číslo ani čas.

### 4.3.4 Depronominální předložky

Jedná se pouze o předložku *co do*, která vznikla spojením vztažného zájmeno *co* a primární předložky *do*.

### 4.3.5 Deprepozicionální předložky

Zřídka předložky vznikají spojením několika primárních předložek (*zpod*).

## 4.4 Strukturní typy

Podle formy se předložky dělí na jednoslovné a víceslovné. „*V jazyce existuje trvalá potřeba vyjadřovat měnící se a zpřesňující se povahu vztahů, a proto vznikají nové jednoslovné i víceslovné předložkové výrazy.*“ (Rusínová in PMČ 2008, s. 342)

Jednoslovnou předložku tvoří pouze výraz primárně nepředložkový. Mezi nejfrekventovanější jednoslovné předložky podle M. Waclawičové (2010, s. 282) patří: *během, blízko, blíž, dík(y), doprostřed(ka), dovnitř, kolem, kontra, kromě, kvůli, mimo, místo, namísto, napospas, naproti, napříč, navzdor(y), nedaleko, nehledě, ohledně, okolo, oproti, poblíž, podél, pomocí, prostřednictvím, skrz(e), stran, uprostřed, uvnitř, včetně, vedle, versus, vprostřed(ku), vstříc, vůči, vůkol, vyjma, vzdor, zevnitř, zkraje, zprostřed(ka), zvíci.*

Víceslovné předložky, kterých M. Waclawičová odhaduje až na 300 a víc, jsou tvořeny podle několika strukturních typů. F. Čermák (in SaS 1996, s. 36) uvádí sedm strukturních typů, které ilustrujeme v tabulce 3 včetně příkladů:

	<b>strukturní typ</b>	<b>příklad předložek</b>
1a	prep – S <sup>abstr</sup>	<i>ve světle, v případě, za cenu, z hlediska</i>
1b	prep – S <sup>abstr</sup> – prep	<i>bez ohledu na, v souvislosti s</i>
2	V <sup>f</sup> – prep	<i>nehledě/íc na, vycházeje/íc z</i>
3	ADV – prep	<i>paralelně s, spolu s, stranou od, úměrně k</i>
4	S <sup>c</sup> – prep	<i>čelem k, náhradou za, směrem k, vzhledem k</i>
5	S – prep – S (– prep)	<i>bok po boku, ruku v ruce, tváří v tvář</i>
6	izolované	<i>až na, co do; popř. co/pokud se týká/týče, pokud jde o</i>
7	cizí	<i>à conto, à la</i>

Tabulka 3: Strukturní typy víceslovných předložek

prep: předložka, S<sup>abstr</sup>: substantivum abstraktní, V<sup>f</sup>: verbum finitum, S<sup>c</sup>: nenominativní a nevokativní pádový tvar substantiva, ADV: adverbium

Hlavní roli u víceslovných předložek tedy hrají abstrakta, z nichž převažují deverbativa (*přání, spojení, vedení*) a naopak zcela chybí deadjektiva. R. Blatná uvádí (2006, s. 19), že „nejfrekventovanější abstrakta se mohou stát součástí několika víceslovných předložek“. Dle Frekvenčního slovníku češtiny z roku 2004 se jedná o tato abstrakta: *doba, strana, případ, konec, cena, řada, věc, otázka a způsob*. Výjimečně jsou předložky tvořeny z konkrétních substantiv (*bok, cesta, čelo, pole, práh, ruka*), avšak v přeneseném významu, tedy znovu s nekonkrétním významem. Ve většině případů je substantivum v singuláru, v plurálové formě je pouze ojediněle. Pádová forma jména je závislá na primární předložce v počáteční pozici.

Pouze typy 1a a 1b jsou paradigmatické a až přes 90 % všech víceslovných předložek spadá právě k nim. Tyto typy tvoří smíšená kolokace abstrakta jakožto autosémantika a primární předložky jakožto symsémantika. Blatná uvádí, že na počáteční pozici typu 1a se objevují předložky *bez, do, k/ke, na, o, od, po, pod, podle, pro, při, s/se, u, v/ve, z/ze, za*. U typu 1b se v počáteční pozici objevují stejné předložky s výjimkou *podle*. V koncové pozici se vyskytují předložky *do, k, na, o, od, pro, proti, s* a *za*. Kombinace počáteční a koncové primární předložky jsou pevně dané, nikdy není stejná předložka na obou pozicích.

Strukturní typ 2 se pojí s mužským či ženským přechodníkovým tvarem, častější je mužský. Vyšší zastoupení sloves má 4. slovesná třída (*nehledě, nemluvě*), která je na rozdíl od jiných přechodníků považována za předložku ustálenou. V pozici primární předložky se vyskytuje převážně *na, s* a *k*, nikdy ne *bez, nad, při, u* nebo *z*.

Ve třetím typu složeném z adverbia a primární předložky se nejčastěji jedná o předložku *s*, ve čtvrtém typu s konkrétním substantivem, které je vždy v instrumentálu, o předložku *k*. Strukturální typ 5 opakuje dvakrát stejné konkrétní substantivum (*bok, ruka, tvář*)

#### 4.5 Větněčlenská platnost ve spojení se jménem

Předložky jakožto synsémantický slovní druh získávají svůj význam až ve spojení s autosémantickým slovním druhem, samy o sobě tedy nejsou ani větným členem. Po nabytí významu ve spojení se jménem (tj. předložkový pád) mohou být kromě základní skladební dvojice podmět-přísudek a shodného přívlastku všemi větnými členy. L. Kroupová (1985, s. 60) to dokládá na těchto příkladech:

- příslovečné určení (*bydlet blízko nádraží, propuštění cestou milosti, uspořádat akci koncem měsíce*),
- předmět (*bojovat proti nepříteli, rozdělit mezi účastníky, rozhodnout se mezi dvěma možnostmi*),
- přívlastek neshodný (*dům v blízkosti radnice, hrozba ze strany imperialismu*)
- doplněk (*ve funkci vedoucího, v úloze hlavního poradce vystupuje řadu let, v osobě Jungmanna má slovníkářství svého významného představitele*)

Dle analýzy H. Confortiové (in KChSČ 1985, s. 93) se sekundární předložky nejčastěji vyskytují ve funkci příslovečného určení (způsobu, místa, času) a neshodného přívlastku.

## 5 Stylové užití sekundárních předložek

Kapitola 5 se zabývá užíváním sekundárních předložek v různých funkčních stylech a jejich stylovou příznakovostí.

Autoři vybraných mluvnic se shodují, že sekundární předložky jsou příznačné především pro odborný funkční styl, dále publicistický a administrativní, v ostatních funkčních stylech se vyskytují znatelně méně. Na rozdíl od primárních předložek jsou schopny přesněji vyjádřit složitější vztahy příčiny, účelu, přípustky, podmínky, prostředku a nástroje, shody nebo rozdílu, zřetele nebo srovnání.

Právě odborný funkční styl se vyznačuje potřebou sdělovat složité myšlenkové celky co nejpřesněji. „*Jedním z prostředků větné kondenzace jsou i sekundární předložky, a to zpravidla jako multiverbizační pojmenování.*“ (Kroupová 1985, s. 131) V odborném stylu jsou velmi časté předložky, které vytváří spojovací výrazy s ukazovacím zájmenem *to* a spojkou *že* (*na základě toho, že; s ohledem na to, že; ve spojitosti s tím, že; vzhledem k tomu, že; z hlediska toho, že*).

Publicistický funkční styl stejně jako styl odborný informuje, může si však dovolit stylistickou rozmanitost, publicistické texty nemusí být tak přesné. Výrazy používané opakovaně se automatizují, stejně tak některé sekundární předložky (příklady jsou uvedené v tabulce 4).

Pro administrativní funkční styl jsou příznačné ustálené obraty a konstrukce, jejichž součástí jsou i sekundární předložky.

R. Blatná (2006, s. 17) uvádí, že užití víceslovných předložek, které jsou vždy sekundární, v odborném textu se nejčastěji objevuje v oblasti ekonomie, managementu a politologie. V tabulce 4 jsou uvedeny oblasti užití v různých funkčních stylech a příklady užívaných předložek. (Kořenský a Kroupová in MČ2 1986, s. 213)



<b>funkční styl</b>	<b>oblast</b>	<b>příklady předložek</b>
odborný	právní	<i>na základě, prostřednictvím, v rámci, vůči, ze strany, z hlediska</i>
	účetnictví	<i>až na, na podkladě, na újmu, na vrub, na základě, ve prospěch, v mezích</i>
	sociologie	<i>na podkladě, na základě, ve srovnání s, v průběhu, v rámci, vzhledem k</i>
	logika	<i>na základě, pomocí, prostřednictvím, v procesu</i>
	politická ekonomie	<i>do rukou, na základě, prostřednictvím, s ohledem na, ve sféře, ve směru, v důsledku, v oblasti, v podmínkách, v rámci, v průběhu, v zájmu, ze strany</i>
publicistický		<i>na úseku, při příležitosti, u příležitosti, v podmínkách, v oblasti, v oboru, v rámci, v zájmu, z pozice</i>
administrativní		<i>na úseku, na základě, s ohledem na, s výjimkou, včetně, ve smyslu, ve spolupráci, v oblasti, v oboru, v rámci, vzhledem k, z hlediska</i>

Tabulka 4: Příklady užití sekundárních předložek v různých funkčních stylech

Některé předložky jsou stylově příznakové, příznak knižnosti mají například *dle, oproti, stran, vyjma, vůči* či *vzdor*, předložky *kol, kolkolem, vděk, vyjmouc* lze považovat až za archaizující. V hovorovém projevu se mnohdy používají výrazy *krom* a *dík*, vztahy se v něm často nerozlišují zcela přesně a významy se mísí – PMČ udává příklad na předložce *skrz*, která se neuzívá jen ve významu pronikání určitým prostředím (*Prostrčil ruku skrz otvor.*), ale i ve významu příčiny (*Skrz tebe nemůže jít do kina.*). U některých předložek se v hovorovém až nespisovném projevu také mění jejich vazby – například předložky *mimo* a *vyjma* se nově váží nejen s původním akuzativem, ale i s genitivem (*Ukradli všechno mimo/vyjma stolu.*). Přizpůsobují se totiž jedné z nejfrekventovanějších předložek *kromě*. Naopak stylově nepříznačné jsou například výrazy *blízko, kolem, kvůli, mezi, mimo*.

## 6 Sekundární předložky v českých mluvnicích

V kapitole 6 je porovnáno, v jakém množství se sekundární předložky vyskytují v šesti vybraných českých mluvnicích. Důvod výběru těchto mluvnic je popsán v kapitole 2.

Na základě excerptce sekundárních předložek z šesti vybraných českých gramatik byl vytvořen seznam sekundárních předložek (viz Příloha A), který čítá 391 předložek, z toho 142 jednoslovných a 249 víceslovných. V seznamu, jenž je řazen abecedně, je dále uvedeno, ve kterých mluvnicích je daná předložka zmíněna (číselné označení 1–6).

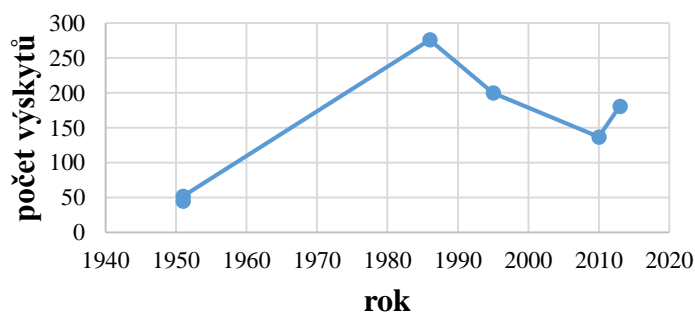
Celkem 17 předložek zaznamenalo všech šest vybraných mluvnic, konkrétně se jedná o následující předložky: *během, blízko, díky, díky, kolem, kromě, kvůli, mimo, místo, na základě, okolo, podél, pomocí, skrz, v důsledku, vedle a vůči*. Další čtyři předložky – *dle, mezi, podle* a *proti* – sice taktéž zmiňují všechny mluvnice, avšak Cvrčkova Mluvnice současné češtiny je společně s *vně, zpod* a *zpoza* řadí k předložkám primárním.

V seznamu je naopak několik sekundárních předložek, které zmiňuje vždy pouze jedna mluvnice – tento počet je v tabulce 5 vyjádřen v posledním sloupci. Ve většině případů se však jedná o obměny jiných předložek – pojí se s jinou primární předložkou (*bez zřetele k, bez zřetele na*) či o složenou předložku (*zponad, zpřed*). Často se též jedná o předložky se strukturou *na* + substantivum (*na počest, na kraj, na dně, na adresu*). Za zmínku stojí Příruční mluvnice češtiny, která vykazuje oproti jiným gramatikám vyšší počet předložek vyjadřující časový vztah (*do začátku, hodinou, rokem, v půli*).

	<b>mluvnice</b>	<b>autoři vybraných kapitol</b>	<b>první vydání</b>	<b>použité vydání</b>	<b>sekundárních předložek celkem</b>	<b>z toho předložek pouze v této mluvnici</b>
1	Mluvnice spisovné češtiny II.	František Trávníček	1951	1951	45	4
2	Česká mluvnice	Bohuslav Havránek, Alois Jedlička	1951	1981	52	4
3	Mluvnice češtiny 2	Jan Kořenský, Libuše Kroupová	1986	1986	276	81
4	Příruční mluvnice češtiny	Zdenka Rusínová	1995	2008	200	35
5	Mluvnice současné češtiny	Martina Waclawičová	2010	2010	137	29
6	Akademická gramatika spisovné češtiny	Miloslav Vondráček	2013	2013	181	19

Tabulka 5: Zaznamenané sekundární předložky v českých mluvnicích

Graf 1 znázorňuje počet zmíněných sekundárních předložek v českých gramatikách na časové ose. Názorně zobrazuje, jak počet zaznamenaných sekundárních předložek od 50. let 20. století do současnosti výrazně vzrostl. Zatímco v mluvnicích z 50. let (Trávníček, Havránek s Jedličkou) je zmíněno pouze 45 a 52 sekundárních předložek, mluvnice od 90. let do současnosti zmiňují 137–200 předložek. Výjimkou je Mluvnice češtiny 2, která již v roce 1986 zmiňovala 276 sekundárních předložek, přičemž tento počet žádná z novějších mluvnic nepřesáhla.



Graf 1: Nárůst zaznamenaných sekundárních předložek v českých mluvnicích

## 7 Korpus

Kapitola 7 představuje aplikaci ČNK Slovo v kostce a korpusy SYN2015 a SYN verze 7, které jsou využity pro následnou analýzu vybraných sekundárních předložek.

Korpusem se rozumí *„rozsáhlý soubor autentických textů (psaných nebo mluvených) převedený do elektronické podoby v jednotném formátu tak, aby v něm bylo možné jednoduše vyhledávat jazykové jevy, zejména slova a slovní spojení (kolokace). Korpus zobrazuje jazykové jevy v jejich přirozeném kontextu, a umožňuje tak vytvářet na reálných datech podložený jazykový výzkum v rozsahu, který byl dříve nemyslitelný“*. (Cvrček - Richterová 2017)

Projekt Český národní korpus založil František Čermák v roce 1994, zaštiťuje jej Ústav Českého národního korpusu při FF UK. Obsahuje synchronní korpusy psané i mluvené, diachronní korpus a cizojazyčné korpusy. Zpracoval již více než 3,6 miliardy slov v jednojazyčných korpusech a více než 1,5 miliardy slov v cizojazyčných korpusech.

### 7.1 Slovo v kostce

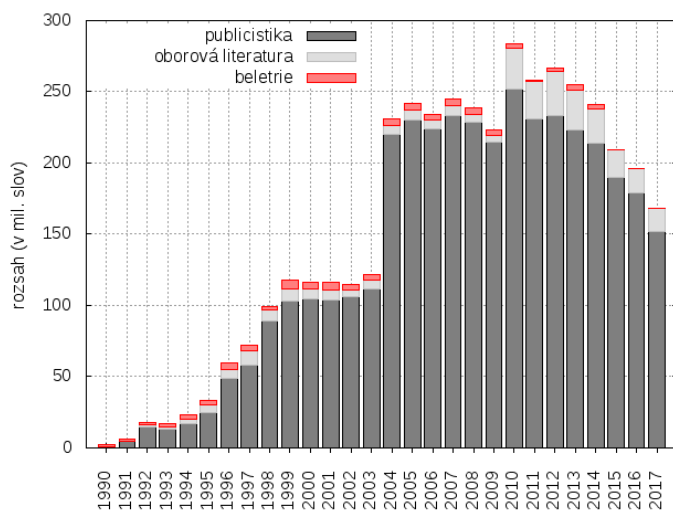
Pro analýzu jednotlivých sekundárních předložek jsme použili aplikaci Slovo v kostce (Word at a Glance), která *„slouží k vytvoření základního přehledu o tom, jak se používá zadané slovo. Soustředí v sobě informace, které lze získat z korpusů ČNK pomocí dostupných nástrojů, a vytváří tak přehledný profil slova z různých perspektiv.“* (Cvrček - Richterová 2020d) Obsahuje jednak profil slova v češtině, který čerpá informace o psaném jazyce z korpusu SYN2015, o mluveném jazyce z korpusu ORAL verze 1, a jednak informace o možných překladech do angličtiny, němčiny, španělštiny, francouzštiny, polštiny a portugalštiny, jež jsou čerpány z korpusu InterCorp.

Veškerá data využitá v této práci byla získána z aplikace Slovo v kostce, skrze jejíž odkazy může být uživatel přesměrován do rozhraní KonText. V dotazovacím jazyce CQL zde byl zadán následující dotaz: [lemma="SecPrep" & pos="R"], přičemž lemma="SecPrep" označuje všechny výskyty všech slovních tvarů lemmatu a pos="R" označuje slovní druh předložky.

### 7.2 SYN verze 7

*„SYN je souhrnné označení pro korpus, který obsahuje vždy všechny synchronní psané korpusy řady SYN zveřejněné do doby vzniku dané verze korpusu SYN [...] a který je přitom zpracován nejnovějšími verzemi všech nástrojů.“* (Cvrček - Richterová 2019) Do současné chvíle bylo zveřejněno osm verzí korpusu SYN (v letech 2007–2019). Od roku 2016 je každý rok pravidelně zveřejňována nová verze s novými aktuálními publicistickými daty. V této práci

jsou využita data ze SYN verze 7, která byla zveřejněna v roce 2018 a obsahuje 4,255 miliardy slov. Celkový počet tokenů je 5,1 miliardy. Skládá se z korpusů z let 2000–2015, a to ze SYN2000, SYN2005, SYN2006PUB, SYN2009PUB, SYN2010, SYN2013PUB, SYN2015 a další publicistiky z let 2010–2017. Právě z publicistiky a korpusů psané publicistiky vyplývá, že korpus není reprezentativní – výrazně v něm dominuje publicistika. Graf 2 znázorňuje rozložení publicistiky, oborové literatury a beletrie v průběhu let 1990–2017.



Graf 2: Složení korpusu SYN verze 7

Zdroj: <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:syn:verze7>

Korpus SYN verze 7 je v této práci využit v grafech znázorňujících sekundární předložky na časové ose v průběhu let 1998–2017 a jejich odhadovanou relativní frekvenci.

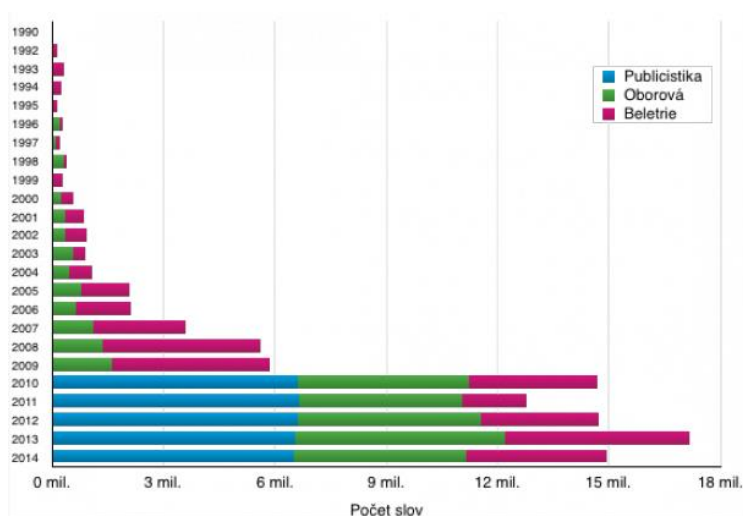
### 7.3 SYN2015

Druhým užívaným korpusem práce, ze kterého je čerpána absolutní a relativní frekvence, typy textů a příklady vět, je SYN2015, „*synchronní reprezentativní a referenční korpus současné psané češtiny. [...] Navazuje na předchozí korpusy řady SYN (SYN2000, SYN2005 a SYN2010), vydávané v pětiletých intervalech, a pokrývá spolu s nimi časové období od roku 1989.*“ (Cvrček - Richterová 2016). Obsahuje 100 milionů slov, 120 milionů tokenů. Stejně jako ostatní korpusy řady SYN je zaměřen na jazyk posledních pěti let, tedy 2010–2014.

Od předchozích korpusů řady SYN proběhlo několik výrazných změn. SYN2015 je reprezentativní – beletrie, oborová literatura a publicistika jsou zde zastoupeny rovnoměrně (viz kapitola 7.3.1), neodráží tedy skutečný poměr výskytů textu. Nově byla do klasifikace textů zařazena skupina oborů (genre\_group) u oborové literatury. „*Pojetí psanosti bylo pro korpus SYN2015 zúženo na jazyk tištěný a veřejně publikovaný; korpus tedy neobsahuje např. nápisy*

ve veřejném prostoru, soukromé dopisy, plakáty nebo další tzv. efemera. Do korpusu SYN2015 nejsou zahrnuty ani texty publikované pouze na internetu.“ (Cvrček - Richterová 2016)

Korpus je synchronní, mělo by se tedy jednat o texty, které se stále čtou či vydávají. Hranice synchronie je však u každé skupiny jiná – u beletrie nesmí doba od prvního vydání přesáhnout 75 let (tj. pomyslné tři generace) a konkrétní vydání nesmí být starší než 25 let, u oborové literatury nesmí být první vydání starší než 25 let a u publicistiky musí být text vydán v období mapovaném korpusem, tedy 2010–2014. Graf 3 uvádí rozložení publicistiky, oborové literatury a beletrie v letech 1990–2014.



Graf 3: Složení korpusu SYN2015

Zdroj: <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:syn2015>

### 7.3.1 Klasifikace textů v SYN2015

Korpus SYN2015 dle stylové charakteristiky rozděluje texty do tří textových skupin (txtype\_group), které jsou v korpusu zcela rovnoměrně zastoupeny: beletrie, oborová literatura a publicistika. Oborová literatura je chápána jako protipól beletrie a publicistiky, patří sem tedy i administrativní texty, memoáry a autobiografie. Další úroveň členění textových skupin je textový typ (txtype), jenž je konkrétně vymezen v tabulkách 6–8.

K oborové literatuře se dále váže skupina oborů (genre\_group), která upřesňuje odbornou, profesní a populárně naučnou literaturu (txtype) na formální a technické, humanitní, interdisciplinární, přírodní a sociální vědy.

Poslední úroveň klasifikace, která se však váže pouze k oborové literatuře a publicistice je tematická oblast (genre), jež text specifikuje ještě blíže. V beletrii byla tato skupina zrušena, jelikož texty bývají často žánrově nevyhraněné. Texty na této úrovni byly „klasifikovány až

na výjimky v souladu s předmětovou kategorizací používanou v Národní knihovně ČR.“  
(Cvrček - Richterová 2020c)

Tabulky 6–8 přehledně zobrazují dělení typu textů do všech čtyř úrovní včetně používané zkratky, a udávají, jakou částí se podílí na korpusu SYN2015 – každá ze tří textových skupin rovným dílem, tj. 33,33 %. (Cvrček - Richterová 2020c)

txtype_group	txtype	podíl
beletrie (FIC)	próza (NOV)	26 %
	kratší próza (COL)	5 %
	poezie (VER)	1 %
	drama (SCR)	1 %
	neuvedeno (X)	0,33 %

Tabulka 6: Klasifikace beletrie v SYN2015

txtype_group	txtype	genre_group	genre	podíl
oborová literatura (NFC)	odborná literatura (SCI), profesní literatura (PRO), populárně naučná literatura (POP)	formální a technické vědy (FTS)	matematika (MAT)	7 %
			technika (TEC)	
			výpočetní technika (ICT)	
		humanitní vědy (HUM)	antropologie, etnografie (ANT)	7 %
			divadlo, film, tanec (THE)	
			filozofie, náboženství (PHI)	
			historie (HIS)	
			filologie (LAN)	
			knihovnictví, informatika (INF)	
		interdisciplinární (ITD)	interdisciplinární (ITD)	1 %
		přírodní vědy (NAT)	biologie (BIO)	7 %
			fyzika (PHY)	
			geografie, geologie (GEO)	
			chemie (CHE)	
			lékařství (MED)	
			zemědělství, chovatelství (ARG)	

		sociální vědy (SSC)	ekonomika, obchod, logistika (ECO)	7 %
			politika, vojenství (POL)	
			právo (LAW)	
			psychologie (PSY)	
			sociologie (SOC)	
			sport, rekreace, hobby (REC)	
			pedagogika (EDU)	
	administrativa (ADM)			0,33 %
	memoáry, autobiografie (MEM)			4 %

Tabulka 7: Klasifikace oborové literatury v SYN2015

txtype_group	txtype	genre	podíl
publicistika (NMG)	tradiční publicistika (NEW)	celostátní (NTW)	15 %
		regionální (REG)	5 %
	volnočasová publicistika (LEI)	bydlení, zahrada, hobby (HOU)	13,33 %
		životní styl (LIF)	
		společenský život (SCT)	
		sport (SPO)	
		zajímavosti ze světa (INT)	
	společnost (MIX)		

Tabulka 8: Klasifikace publicistiky v SYN2015

### 7.3.2 Frekvence

Frekvence označuje „počet výskytů jevu v korpusu, četnost formy nebo jevu“. (Cvrček - Richterová 2020a) Může být buď absolutní, která udává prostý počet výskytů, nebo relativní, která zohledňuje velikost daného korpusu. Na rozdíl od absolutní frekvence tak umožňuje srovnání mezi korpusy různé velikosti. Je uváděna v i.p.m. (instances per million) a p.p.m. (parts per million). Ze vzorce, z kterého se relativní frekvence počítá, vychází, že zároveň udává počet výskytů jevu na milion slov.

$$REL = \frac{ABS}{N} \times 1\,000\,000$$

REL = relativní frekvence, ABS = absolutní frekvence, N = celková velikost korpusu, počet tokenů



Zde je uveden příklad výpočtu relativní frekvence pro sekundární předložku *podle* v korpusu SYN2015.

$$\frac{117\,512}{120\,748\,715} \times 1\,000\,000 = 973,19$$

Frekvence je považována za „základní ukazatel, který má rozhodující vliv na popis jazyka a posouzení povahy, resp. i důležitosti studované formy či jevu“. (Cvrček - Richterová 2020a)

## **8 Analýza vybraných sekundárních předložek**

V kapitole 8 je nejprve popsáno, podle jakých kritérií byly vybrány sekundární předložky pro následnou analýzu. Předložky jsou pro lepší přehlednost seřazeny dle absolutní frekvence v SYN2015. Dále je popsán způsob zpracování dat z aplikace ČNK Slovo v kostce a přehledně vypsána použitá data. Nakonec jsou získaná data zhodnocena, a to jak dle výskytu v průběhu let 1998–2017, tak dle typu textů, ve kterých se sekundární předložky vyskytují.

### **8.1 Výběr předložek**

Ze seznamu sekundárních předložek (Příloha A) byl vybrán vzorek předložek pro následnou korpusovou analýzu. Tento vzorek byl stanoven na základě následujících kritérií, která musely předložky splňovat:

- 1) jednoslovnost
- 2) korpus SYN2015 je zaznamenal jako předložku
- 3) zmínka alespoň ve 2 z 6 vybraných mluvnic (viz Příloha A)
- 4) alespoň 150 výskytů v korpusu SYN2015

Tabulka 9 uvádí všech 50 vybraných sekundárních předložek, které jsou zde řazeny dle absolutní frekvence v SYN2015.

	sekundární předložka	absolutní frekvence v syn2015		sekundární předložka	absolutní frekvence v syn2015
1.	podle	117 512	26.	ohledně	3 294
2.	mezi	116 082	27.	poblíž	3 107
3.	proti	52 258	28.	nedaleko	3 098
4.	kolem	47 366	29.	namísto	2 410
5.	kvůli	39 618	30.	blízko	2 250
6.	během	36 737	31.	napříč	1 957
7.	díky	34 980	32.	zpod	1 553
8.	kromě, krom	31 033	33.	koncem	1 283
9.	vedle	25 188	34.	vstříc	1 266
10.	mimo	19 522	35.	počínaje	1 239
11.	včetně	18 669	36.	zpoza	1 177
12.	místo	16 211	37.	versus	858
13.	pomocí	15 350	38.	nehledě	768
14.	vzhledem	12 983	39.	počátkem	750
15.	vůči	12 508	40.	doprostřed	702
16.	prostřednictvím	9 418	41.	dovnitř	657
17.	uprostřed	8 732	42.	vyjma	598
18.	dle	7 958	43.	vně	457
19.	oproti	7 400	44.	začátkem	415
20.	okolo	6 527	45.	napospas	311
21.	uvnitř	6 221	46.	vzdor	309
22.	navzdory	5 961	47.	zkraje	253
23.	podél	5 836	48.	blíž	217
24.	skrz, skrze	5 453	49.	dík	211
25.	naproti	4 156	50.	zevnitř	189

Tabulka 9: Seznam vybraných sekundárních předložek řazený dle absolutní frekvence v SYN2015

## 8.2 Popis hesla

Informace o jednotlivých sekundárních předložkách jsou uváděny systematickým způsobem v tabulce, která je rozdělena na tři části. V první je uvedena motivovanost sekundární předložky a vazebnost s pády – tyto informace jsou čerpány z SSČ (2005) a článku Klasifikace sekundárních předložek z hlediska jejich tvoření (Kroupová in NŘ 1984). V druhé části tabulky je uvedena absolutní a relativní frekvence v SYN2015, a to jak celková, tak dle typu textů – v beletrii, oborové literatuře a publicistice. Relativní frekvence umožňuje srovnání mezi využívanými korpusy, tj. SYN2015 a SYN verze 7. Třetí část tabulky komentuje graf výskytu sekundární předložky na časové ose v rozmezí let 1998–2017, jehož zdrojem je SYN verze 7. Nejprve udává, zda výskyt sekundární předložky v průběhu let narůstá (+), klesá (–) či zůstává přibližně stejný (0). Dále je zde uvedena odhadovaná relativní frekvence dle SYN verze 7 a roky, ve kterých byla nejnižší a nejvyšší.

Pod tabulkou jsou uvedeny tři příklady použití sekundární předložky ve všech třech typech textů, a to dle stejného pořadí jako v tabulce – 1) beletrie, 2) oborová literatura, 3) publicistika. Po příkladech následuje graf, jehož zdrojem je SYN verze 7, který sleduje vybranou předložku v průběhu let 1998–2017 a odhaduje její relativní frekvenci. Heslo končí případným komentářem ke grafu, je-li potřeba.

Data o absolutní i relativní frekvenci v různých typech textů, výskytu na časové ose a příklady použití připravuje aplikace Slovo v kostce. Předložky jsou analyzovány v pořadí z tabulky 9, dle jejich absolutní frekvence.

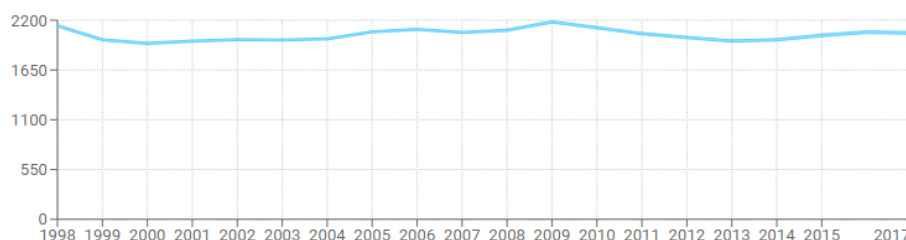
### 8.3 Data jednotlivých sekundárních předložek

Podle

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	15 482	371,99
oborová literatura	42 498	1079,05
publicistika	59 532	1497,87
celkem	117 512	973,19
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	1932,5–1955,12	2000
nejvyšší relativní frekvence	2169,11–2193,78	2009

Tabulka 10: SecPrep PODLE

- 1) Majetek byste mohli rozdělit na polovinu, i když *podle* ní se to netýká stříbra a křišťálu.
- 2) Klaus se připojil k výhradám Senátu, *podle* nějž je zákon nekvalitní a může obcím přinést potíže.
- 3) *Podle* informací hasičů shořelo v pětipatrové budově téměř sto tun chmele.



Graf 4: Výskyt SecPrep PODLE na časové ose

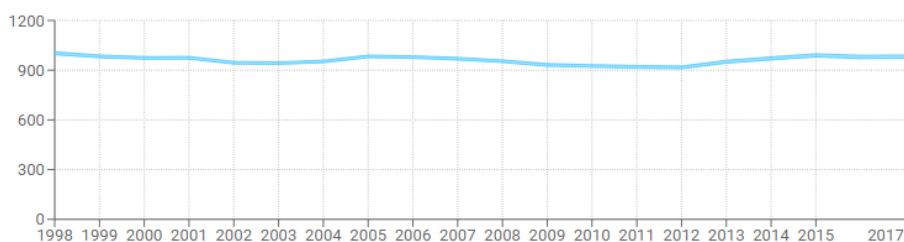
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/podle?pos=R&lemma=podle>

## Mezi

<b>motivovanost SecPrep</b>	–	
<b>vazebnost</b>	akuzativ, instrumentál	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	30 856	741,38
oborová literatura	49 188	1248,91
publicistika	36 038	906,74
celkem	116 082	961,35
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	908,53–924,88	2012
nejvyšší relativní frekvence	993,58–1010,77	1998

Tabulka 11: SecPrep MEZI

- 1) Esme *mezi* námi nechávala pár kroků odstup a já jsem přemítala, jestli si pořád dává pozor, aby mě nevystrašila.
- 2) Tyto extrémní názory nejsou majoritní, ale *mezi* nimi je mnoho přechodných pohledů, které se k uvedeným extrémům více či méně blíží.
- 3) Tomáš Špidlík sám říkal, že nechce patřit ani *mezi* ty, kteří se pořád chtějí vrátit domů a pak jsou zklamáni, protože doma je všechno jinak.



Graf 5: Výskyt SecPrep MEZI na časové ose

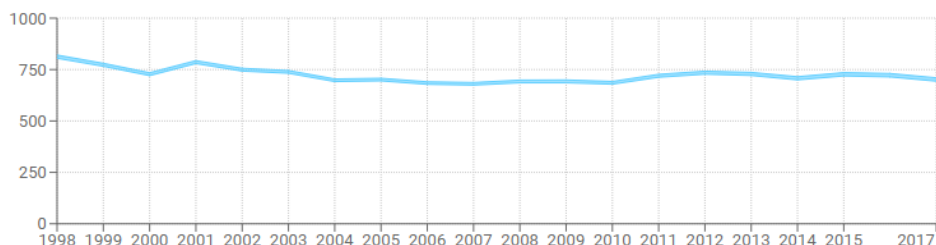
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/mezi>

## Proti

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	12 280	295,05
oborová literatura	16 197	411,25
publicistika	23 781	598,35
celkem	52 258	432,78
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	674,21–687,01	2007
nejvyšší relativní frekvence	805,08–820,57	1998

Tabulka 12: SecPrep PROTI

- 1) *Proti* mužům v šedých polních uniformách wehrmachtu a v černých stejnokrojích SS?
- 2) Má třídu ochranného krytí IP66, která zaručuje ochranu *proti* prachu a silnému dešti.
- 3) Před utkáním i po něm bude v Ďolíčku navíc probíhat hudební produkce několika DJs, ve spolupráci s fanoušky Slavie navíc „klokani“ chystají protest *proti* stěhování do Edenu.



Graf 6: Výskyt SecPrep PROTI na časové ose

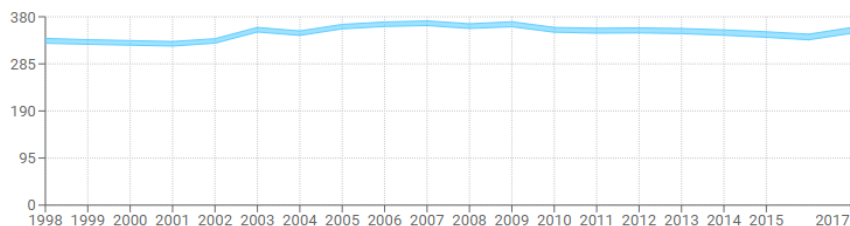
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/proti>

## Kolem

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	22 311	536,07
oborová literatura	11 187	284,04
publicistika	13 868	348,93
celkem	47 366	392,27
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	320,94–330,11	2001
nejvyšší relativní frekvence	362,3–371,71	2007

Tabulka 13: SecPrep KOLEM

- 1) Ewan ho několika tichými slovy uklidnil a obtočil mu kolem krku provaz, který pak provlékl mezi zadníma nohama a znovu smyčkou *kolem* krku.
- 2) Můj syn vypadal dobře, oblečený ve vypůjčených plavkách, ruku položenou *kolem* ramen člověka, který stál vedle něho.
- 3) Každý, kdo bude procházet náměstím nebo *kolem* základní školy, uslyší z otevřených oken pilné tréninky.



Graf 7: Výskyt SecPrep KOLEM na časové ose

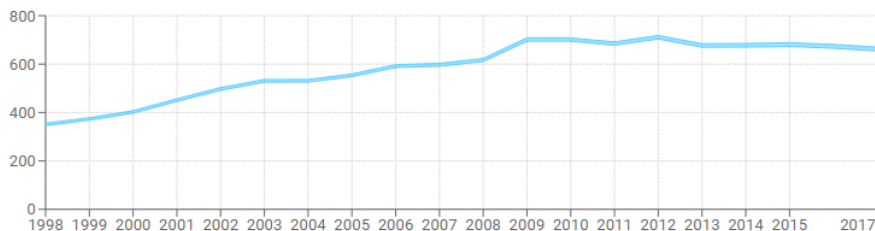
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/kolem?pos=R&lemma=kolem>

## Kvůli

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	12 504	300,44
oborová literatura	6 748	171,34
publicistika	20 366	512,42
celkem	39 618	328,10
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	345,72–355,89	1998
nejvyšší relativní frekvence	703,9–718,3	2012

Tabulka 14: SecPrep KVŮLI

- 1) Reprodaktor pro změnu oznamuje, že lokálka bude mít dvacet minut zpoždění *kvůli* požáru na trase.
- 2) *Kvůli* svému Ňuňu musí namáhat fantazii, aby ho úspěšně skryla před zraky otce, který jí ho soustavně zabavuje.
- 3) Firma tento týden uvedla, že *kvůli* nedostatku součástek přeruší na osm dnů výrobu v pěti evropských továrnách.



Graf 8: Výskyt SecPrep KVŮLI na časové ose

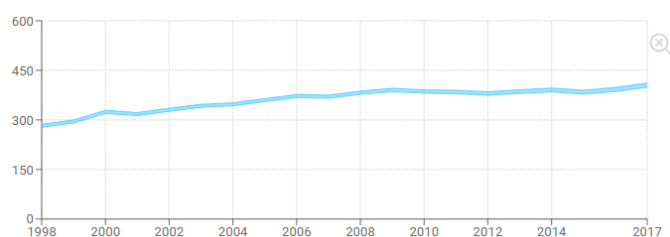
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/kvůli>

## Během

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	7 740	185,97
oborová literatura	13 242	336,22
publicistika	15 755	396,41
celkem	36 737	304,24
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	277,65–286,77	1998
nejvyšší relativní frekvence	398,86–411,31	2017

Tabulka 15: SecPrep BĚHEM

- 1) Vikin plán znamenal, že *během* několika málo minut zemřeme bez ohledu na to, zda svůj cíl zasáhne.
- 2) *Během* týdne, kdy jsem tam přijel na návštěvu, tam byli tři doktoři – pacienti.
- 3) Detroit se z šoku vzpamatoval *během* války a v průběhu 50. let.



Graf 9: Výskyt SecPrep BĚHEM na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/během>

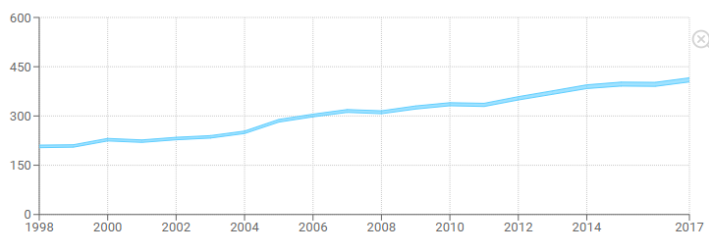
## Díky

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	4 509	108,34
oborová literatura	13 904	353,03
publicistika	16 567	416,84
celkem	34 980	289,69
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	203,45–211,27	1998
nejvyšší relativní frekvence	403,7–416,22	2017

Tabulka 16: SecPrep DÍKY



- 1) Zřejmě *díky* své neobvyklé záchraně se opětovně vracel ke vzpomínkám z té doby.
- 2) *Díky* kompaktním rozměrům i model nevyžaduje USB stojánek.
- 3) Výhody centrálních vysavačů jsou dobře známé, především *díky* nim získáte pohodlí a čas.



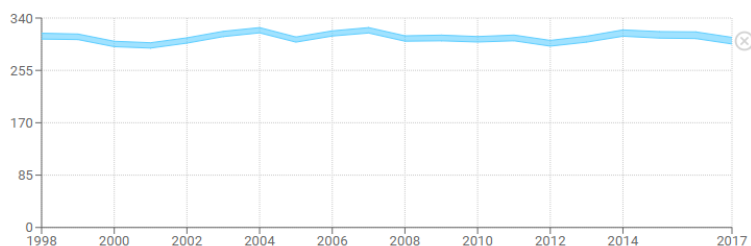
Graf 10: Výskyt SecPrep *DÍKY* na časové ose  
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/diky>

## Krom, kromě

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	7 338	176,31
oborová literatura	11 761	298,62
publicistika	11 934	300,27
celkem	31 033	257,00
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	291,22–299,25	2001
nejvyšší relativní frekvence	315,95–324,5	2004

Tabulka 17: SecPrep *KROM, KROMĚ*

- 1) Říká to šeptem, jako by mi říkal nějaké tajemství, a pak se neznatelně usměje, aby to nezachytil nikdo *kromě* mě.
- 2) Ten obsahuje *kromě* standardního sortimentu také kalendáře, diáře a PF karty a nabídku vánočního zboží.
- 3) *Kromě* toho byla objevena i spousta dalších zajímavých věcí.



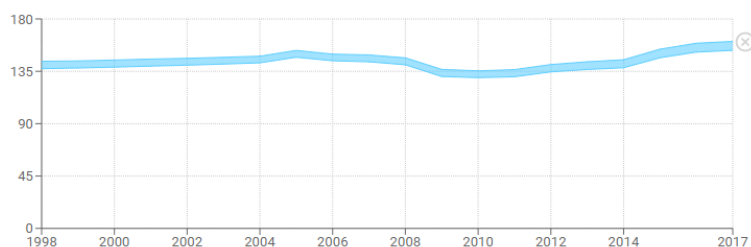
Graf 11: Výskyt *KROM, KROMĚ* na časové ose  
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/kromě?pos=R&lemma=kromě>

## Vedle

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	12 981	311,90
oborová literatura	6 697	170,04
publicistika	5 510	138,64
celkem	25 188	208,60
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	129,53–135,41	2010
nejvyšší relativní frekvence	152,98–160,72	2017

Tabulka 18: SecPrep VEDLE

- 1) Matt se posadil *vedle* Kamily.
- 2) A právě v předsiní u sekčního šéfa Halase jsem jednou seděl *vedle* muže asketického vzezření, co chvíli někdo z Halasovy pracovny vybíhal a hlaholil k nám oběma, že to užuž bude.
- 3) *Vedle* toho natočil Atkinson ještě několik dalších skečů, losoval v národní loterii (a pokusil se podvádět a vyhrát) a objevil se v klipu skupiny BoyZone.



Graf 12: Výskyt SecPrep VEDLE na časové ose

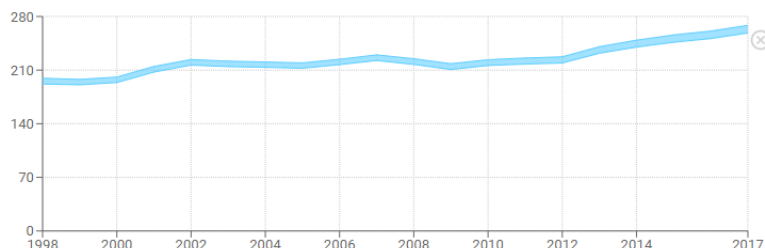
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/vedle?pos=R&lemma=vedle>

## Mimo

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	akuzativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	3 180	76,41
oborová literatura	8 316	211,15
publicistika	8 026	201,94
celkem	19 522	161,67
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	190,76–197,93	1999
nejvyšší relativní frekvence	258,44–268,48	2017

Tabulka 19: SecPrep MIMO

- 1) Jejich trápení nemusí mít hranice doma, ale *mimo* domov už je třeba ho kontrolovat.
- 2) Počet polských lékařů, kteří odcházejí *mimo* země EU, je však ještě vyšší a vzhledem k tomu, že není přesně evidován, odhaduje se na více než 20 000 lékařů.
- 3) Segmentové zastřešení je možné zcela odsunout *mimo* bazén a vodní plochu tak otevřít slunci – když je vhodná příležitost.



Graf 13: Výskyt SecPrep MIMO na časové ose

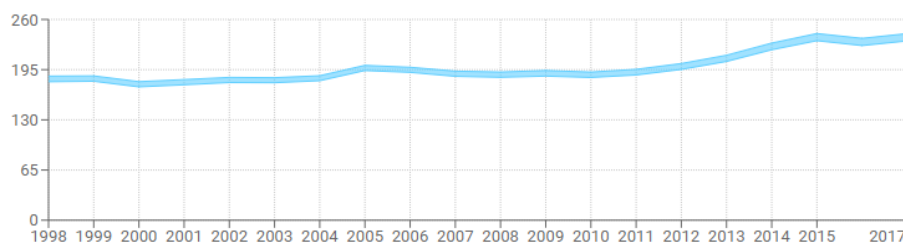
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/mimo?pos=R&lemma=mimo>

## Včetně

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	1 748	42,00
oborová literatura	9 409	238,90
publicistika	7 512	189,01
celkem	18 669	154,61
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	172,67–179,49	2000
nejvyšší relativní frekvence	232,47–241,77	2015

Tabulka 20: SecPrep VČETNĚ

- 1) Markýz de Sade prý považoval veškerý sex (*včetně* psaní o něm) za nevyhnutelně politickou záležitost, jako otázku svobody a nesvobody.
- 2) Ceny jsou počítány *včetně* DPH.
- 3) Nejen na zemi, i na střeše stanice se nachází několik měřicích zařízení *včetně* webové kamery.



Graf 14: Výskyt SecPrep VČETNĚ na časové ose

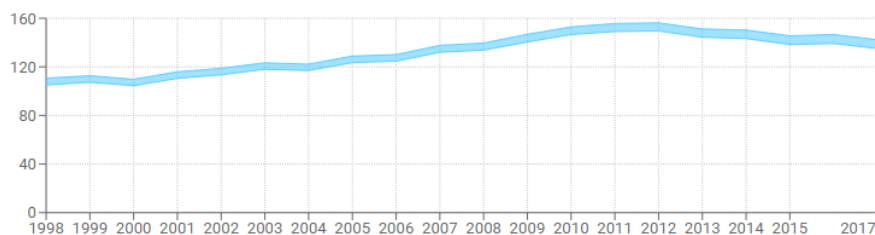
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/včetně?pos=R&lemma=včetně>

## Místo

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	6 024	144,74
oborová literatura	4 352	110,50
publicistika	5 835	146,81
celkem	16 211	134,25
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	104,45–109,77	2000
nejvyšší relativní frekvence	149,53–156,21	2012

Tabulka 21: SecPrep MÍSTO

- 1) *Místo* odpovědi ji ovinul pažemi a schoval si její hlavu pod bradu.
- 2) Prostě se pro to rozhodnete, asi jako když se malíř rozhodne použít *místo* modré červenou.
- 3) Naopak blondýnky by měly *místo* kopřivy používat heřmánek.



Graf 15: Výskyt SecPrep MÍSTO na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/místo?pos=R&lemma=místo>

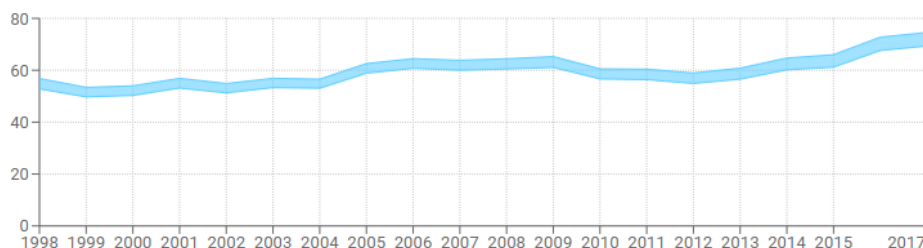
Do roku 2012 byl zaznamenán nárůst výskytu SecPrep *místo* a po roce 2012 začíná mírně klesat.

## Pomocí

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	1 058	25,42
oborová literatura	10 535	267,49
publicistika	3 757	94,53
celkem	15 350	127,12
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	49,72–53,42	1999
nejvyšší relativní frekvence	69,33–74,57	2017

Tabulka 22: SecPrep POMOCÍ

- 1) Do hlavně nacpali *pomocí* lopaty s odměrkou prach, pak vycpávku ze slámy nebo mechu a nakonec kouli.
- 2) Narazíte-li na formát, který váš počítač nativně nepodporuje, je možnost jej *pomocí* této aplikace zpřístupnit.
- 3) Otec dvou dětí chtěl rybařit *pomocí* elektrického agregátu.



Graf 16: Výskyt SecPrep POMOCÍ na časové ose

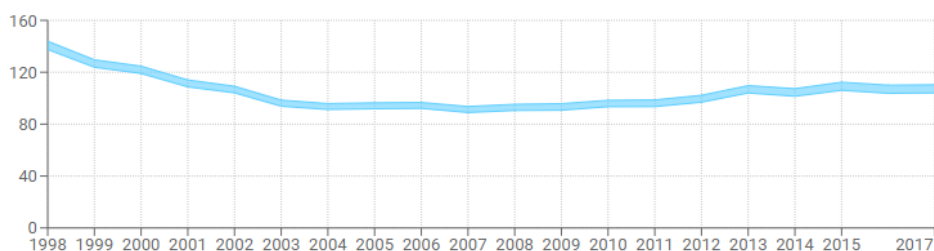
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/pomoci>

## Vzhledem

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	1 716	41,23
oborová literatura	7 437	188,83
publicistika	3 830	96,37
celkem	12 983	107,52
<b>stav</b>	–	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	91,24–95,86	2004
nejvyšší relativní frekvence	137,5–143,95	1998

Tabulka 23: SecPrep VZHLEDEM

- 1) *Vzhledem* k zvláštním okolnostem, říká, mohlo by se za pravidelným vlakem jet mimořádnou lokomotivou...
- 2) Šířka a výška čtečky jsou *vzhledem* k velikosti displeje příznivé, avšak tloušťka a především hmotnost sráží body za komfort.
- 3) Podle starosty Horáka je *vzhledem* k poloze vesnice velmi těžké následkům silného deště jakkoli předcházet.



Graf 17: Výskyt SecPrep VZHLEDEM na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/vzhledem>

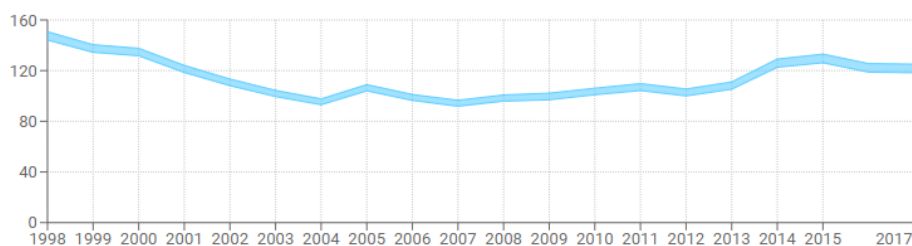
Do roku 2007 byl zaznamenán pokles výskytu SecPrep *vzhledem*, od roku 2007 mírný nárůst.

## Vůči

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	1 899	45,63
oborová literatura	6 957	176,64
publicistika	3 652	91,89
celkem	12 508	103,59
<b>stav</b>	–	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	91,83–96,59	2007
nejvyšší relativní frekvence	144,11–150,7	1998

Tabulka 24: SecPrep VŮČI

- 1) Nikdo s mým postojem *vůči* MicroConu nesouhlasí.
- 2) Výsledky potvrzují hypotézu 10 o rozdílu mezi skupinami na škále otevřenost *vůči* zkušenosti.
- 3) Odpor *vůči* stálému záchrannému mechanismu roste i v klíčové zemi Evropské unie, v Německu.



Graf 18: Výskyt SecPrep VŮČI na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/vučí>

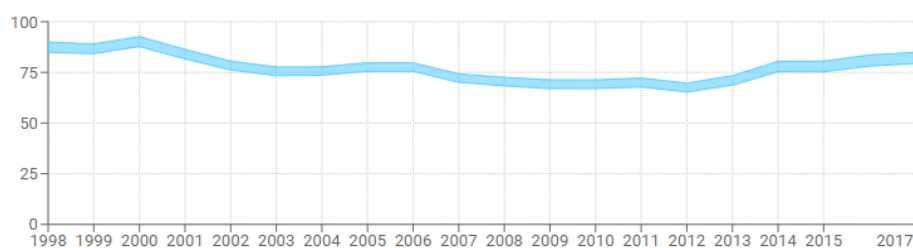
Výskyt SecPrep *vůči* klesal do roku 2004, od té doby začal mírně růst do přibližně původního stavu.

### Prostřednictvím

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	572	13,74
oborová literatura	6 132	155,69
publicistika	2 714	68,29
celkem	9 418	78,00
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	65,27–69,71	2012
nejvyšší relativní frekvence	87,76–92,64	2000

Tabulka 25: SecPrep PROSTŘEDNICTVÍM

- 1) Holič se na něj *prostřednictvím* zrcadla usměje, uhlazeně pokrčí rameny a potom tu ostrou věc, tu lesklou věc, zavře do zahnutého držadla.
- 2) Tyto nové čipy komunikují *prostřednictvím* světla.
- 3) Tou chtěla prý například předloni v březnu Salačová *prostřednictvím* SMS vědět od tehdejší šéfky kladenské nemocnice Pancové, kdy dojde k jednání.



Graf 19: Výskyt SecPrep PROSTŘEDNICTVÍM na časové ose

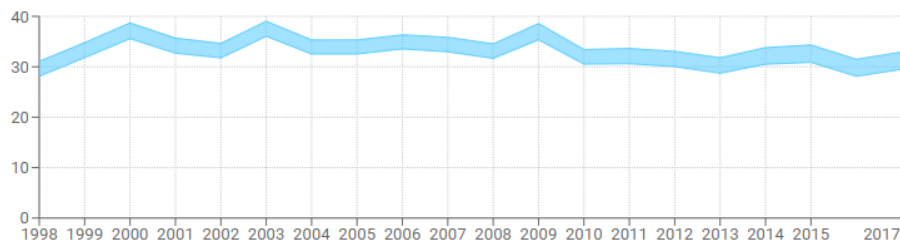
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/prostřednictvím>

## Uprostřed

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	5 098	122,49
oborová literatura	1 936	49,16
publicistika	1 698	42,72
celkem	8 732	72,32
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	28,12–31,08	1998
nejvyšší relativní frekvence	36,04–39,03	2003

Tabulka 26: SecPrep UPROSTŘED

- 1) *Uprostřed* místnosti hořel velký oheň.
- 2) V opuštěné krajině 2 km severozápadně od městečka Úterý, stranou významných dopravních komunikací, se ukrývá *uprostřed* lesa na podmáčené louce v údolní nivě potoka krásné místo s minerálním pramenem a velkým dřevěným altánem.
- 3) Na samém začátku se proto spolu s hrdiny ocitneme rovnou *uprostřed* akce.



Graf 20: Výskyt SecPrep UPROSTŘED na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/uprostred?pos=R&lemma=uprostred>

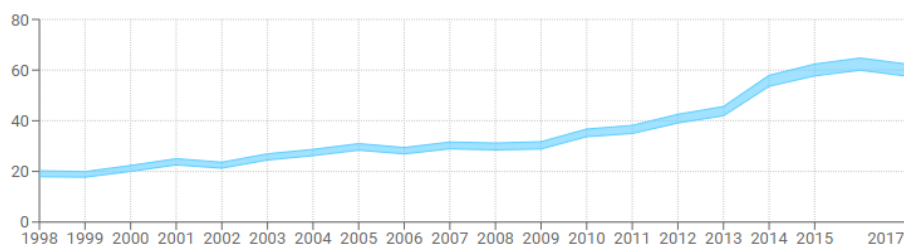
## Dle

<b>motivovanost SecPrep</b>	–	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	451	10,84
oborová literatura	5 795	147,14
publicistika	1 712	43,08
celkem	7 958	65,91
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	17,71–19,94	1999
nejvyšší relativní frekvence	59,92–64,78	2016

Tabulka 27: SecPrep DLE



- 1) Nocleh v hotelu Juliana ve Venclu před čtyřmi týdny byl, přesně *dle* našeho záměru, jen málo povzbudivý.
- 2) PIN si nastavte *dle* libosti, stačí zabrousit do menu mobilu, sekce nastavení zabezpečení.
- 3) Podmínkou pro výplatu by měl být výkon veřejně prospěšných prací *dle* zaměření uchazeče neb dodržování školní docházky dětí.



Graf 21: Výskyt SecPrep DLE na časové ose

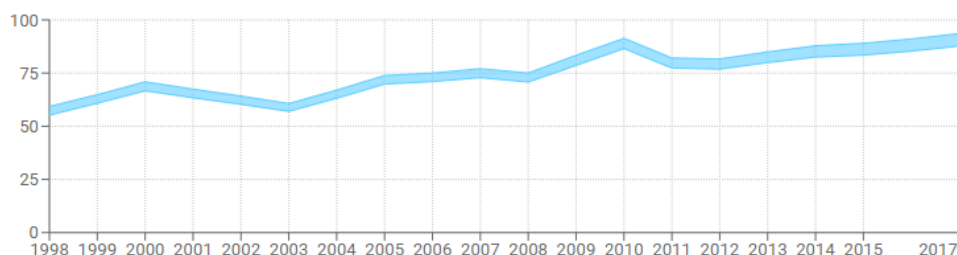
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/dle>

## Oproti

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	404	9,71
oborová literatura	3 972	100,85
publicistika	3 024	76,09
celkem	7 400	61,28
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	55,17–59,28	1998
nejvyšší relativní frekvence	87,67–93,56	2017

Tabulka 28: SecPrep OPROTI

- 1) *Oproti* všemu očekávání dosáhl však švédský státní aparát znovu cíle.
- 2) Moderní videoformáty ukládají jen rozdílové snímky *oproti* předchozímu klíčovému.
- 3) *Oproti* loňskému březnu jsou ceny vyšší zhruba o šest korun.



Graf 22: Výskyt SecPrep OPROTI na časové ose

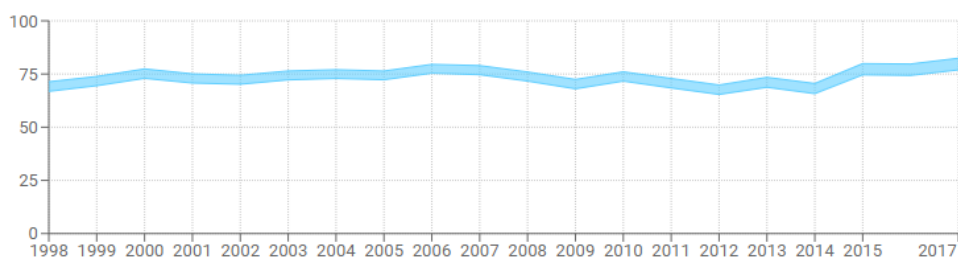
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/oproti>

## Okolo

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	1 214	29,17
oborová literatura	2 405	61,06
publicistika	2 908	73,17
celkem	6 527	54,05
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	65,39–69,83	2012
nejvyšší relativní frekvence	76,92–82,43	2017

Tabulka 29: SecPrep OKOLO

- 1) *Okolo* osmé hodiny slunce rozpustilo poslední cáry mlhy nad polem a vojska znovu stanula proti sobě.
- 2) Aktivace se pohybuje *okolo* 50 eur (1 287 Kč), ale dá se na ní ušetřit nákupem online.
- 3) Se vzorem se dá hýbat do všech čtyř směrů a zároveň s ním točit *okolo* jeho osy.



Graf 23: Výskyt SecPrep OKOLO na časové ose

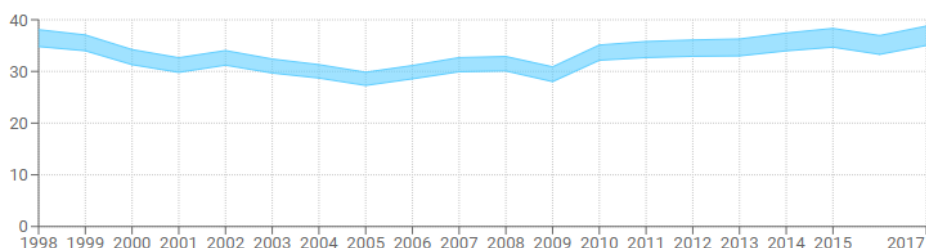
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/okolo?pos=R&lemma=okolo>

## Uvnitř

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	1 425	34,24
oborová literatura	3 297	83,71
publicistika	1 499	37,72
celkem	6 221	51,52
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	27,28–29,84	2005
nejvyšší relativní frekvence	35,02–38,78	2017

Tabulka 30: SecPrep UVNITŘ

- 1) Oheň už téměř dohořel, nezbylo víc než skomírající plameny *uvnitř* kamenného kruhu.
- 2) Metody, jak omezit výskyt slunéčka východního *uvnitř* budov či na vinicích, jsou stále vyvíjeny.
- 3) Vztahy *uvnitř* této strany proto nebyly pro naše rozhodování podstatné.



Graf 24: Výskyt SecPrep UVNITŘ na časové ose

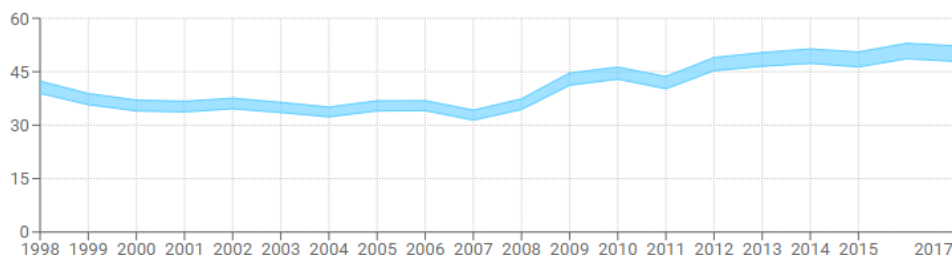
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/uvnitř?pos=R&lemma=uvnitř>

## Navzdory

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	2 263	54,37
oborová literatura	1 966	49,92
publicistika	1 732	43,58
celkem	5 961	49,37
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	31,4–34,22	2007
nejvyšší relativní frekvence	48,61–53	2016

Tabulka 31: SecPrep NAVZDORY

- 1) Zdálo se, že *navzdory* Palmerovu úsilí rychle šíří fámy.
- 2) *Navzdory* tomu, že deset let šéfoval české pobočce RFE, považoval Peroutka svou americkou kariéru za neúspěšnou,
- 3) *Navzdory* některým očekáváním se lídrem nestala Zuzana Moravčíková.



Graf 25: Výskyt SecPrep NAVZDORY na časové ose

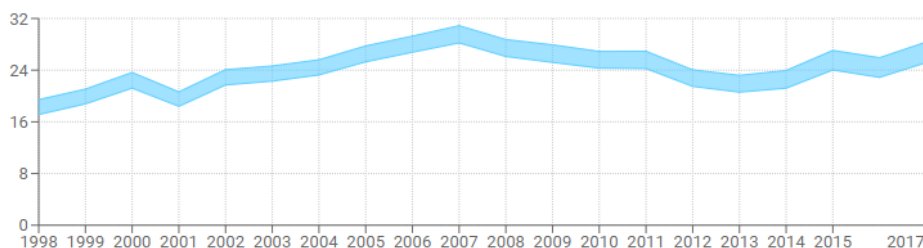
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/navzdory?pos=R&lemma=navzdory>

## Podél

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	2 641	63,46
oborová literatura	2 036	51,70
publicistika	1 159	29,16
celkem	5 836	48,33
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	17,12–19,44	1998
nejvyšší relativní frekvence	28,21–30,88	2007

Tabulka 32: SecPrep *PODĚL*

- 1) Dráha plavby se podobala rovnoramennému trojúhelníku, po jehož prvé odvěsně jsme měli před večerem vyplout na širé moře, abychom zmátli japonské zvědy v přístavu a současně se vyhnuli nebezpečné plavbě *podél* lodi.
- 2) *Podél* vodních toků a na vlhkých stanovištích může netýkavka žláznatá zcela změnit původní vegetaci.
- 3) Silnice R55, která měla *podél* řeky Moravy spojit Břeclav s Olomoucí, asi hned tak nevyroste.



Graf 26: Výskyt SecPrep *PODĚL* na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/podél?pos=R&lemma=podél>

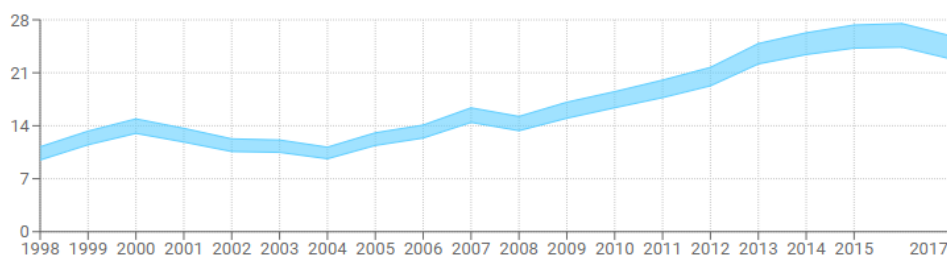
Do roku 2007 výskyt SecPrep *podél* narůstal, mezi lety 2007–2013 byl zaznamenán mírný pokles a od roku 2013 výskyt znovu narůstá.

## Skrz, skrze

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	akuzativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	2 656	63,82
oborová literatura	1 896	48,14
publicistika	901	22,67
celkem	5 453	45,16
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	9,47–11,22	1998
nejvyšší relativní frekvence	24,37–27,5	2016

Tabulka 33: SecPrep SKRZ, SKRZE

- 1) A pak jsme vešli na dvůr, paní Beranová už ležela v posteli a četla, *skrz* sklo okna na nás volala...
- 2) Až dosud byl kritik vnímán spíše jako partner v diskusi, který *skrze* interpretaci textu konfrontuje s autorem své názory a životní postoje.
- 3) Milan přináší plnou bednu a já nejprve dávám všem pod mřížemi jednu večku a poté už jim *skrz* mříže dávám různé ovoce a zeleninu.



Graf 27: Výskyt SKRZ, SKRZE na časové ose

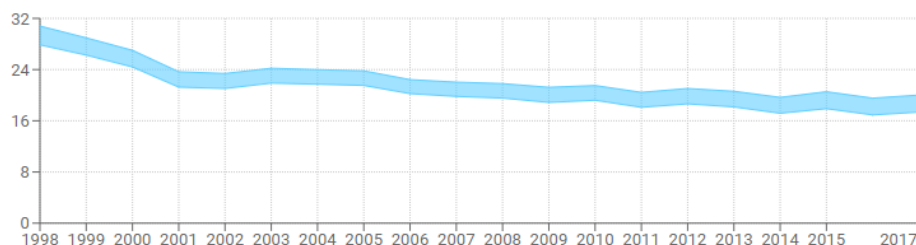
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/skrz?pos=R&lemma=skrz>

## Naproti

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	1 625	39,04
oborová literatura	1 765	44,81
publicistika	766	19,27
celkem	4 156	34,42
<b>stav</b>	–	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	16,91–19,54	2016
nejvyšší relativní frekvence	27,86–30,8	1998

Tabulka 34: SecPrep NAPROTI

- 1) Mávl na ni, aby se posadila *naproti* němu.
- 2) *Naproti* tomu tzv. trans-mastné kyseliny se na vytváření cholesterolu v krvi podílejí.
- 3) Z Moulíkovy ulice přímo *naproti* Smíchovskému nádraží se stalo jedno velké staveniště.



Graf 28: Výskyt SecPrep NAPROTI na časové ose

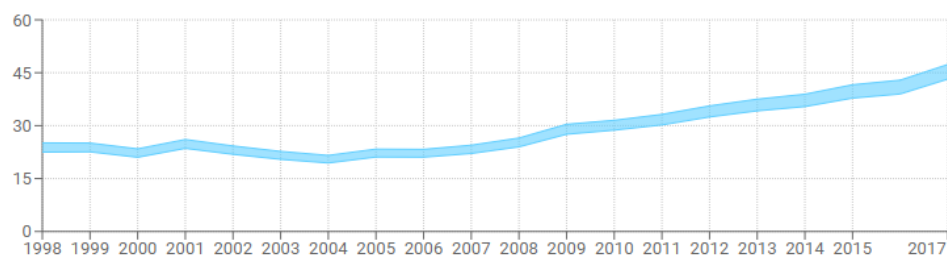
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/naproti?pos=R&lemma=naproti>

## Ohledně

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	987	23,71
oborová literatura	1 201	30,49
publicistika	1 106	27,83
celkem	3 294	27,28
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	19,41–21,57	2004
nejvyšší relativní frekvence	43,18–47,34	2017

Tabulka 35: SecPrep OHLEDNĚ

- 1) Pobavilo ji, když začal mít *ohledně* narození dítěte pochybnosti.
- 2) Nejasnosti a rozpaky *ohledně* užívání a hlavně přesného rozlišení slov zeměměřický a zeměměřičský jsou letité.
- 3) Na dotazy *ohledně* jeho zdraví odpovídali, že je v pořádku.



Graf 29: Výskyt SecPrep OHLEDNĚ na časové ose

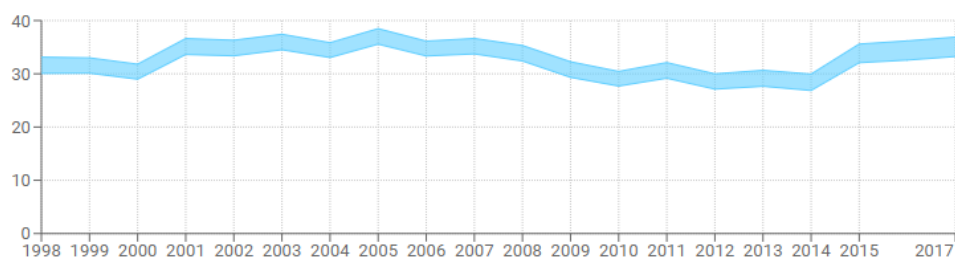
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/ohledně>

## Poblíž

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	1 394	33,49
oborová literatura	1 091	27,70
publicistika	1 192	29,99
celkem	3 677	32,75
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	26,86–29,95	2014
nejvyšší relativní frekvence	35,56–38,48	2005

Tabulka 36: SecPrep POBLÍŽ

- 1) Sbalí si svoje saky paky, prodá tu celu smrti, které říkali dům, přestěhuje se k Benovi a Stephanie a najde si někde *poblíž* malý byteček.
- 2) Donovan překvapivě zareagoval a k tomu kladně – pozval nás do svého domu, stojícího na samotě *poblíž* Corku, druhého největšího města Irska.
- 3) Oheň se začal šířit *poblíž* městečka Marathon, kde se odehrála slavná bitva mezi Atény a Peršany.



Graf 30: Výskyt SecPrep POBLÍŽ na časové ose

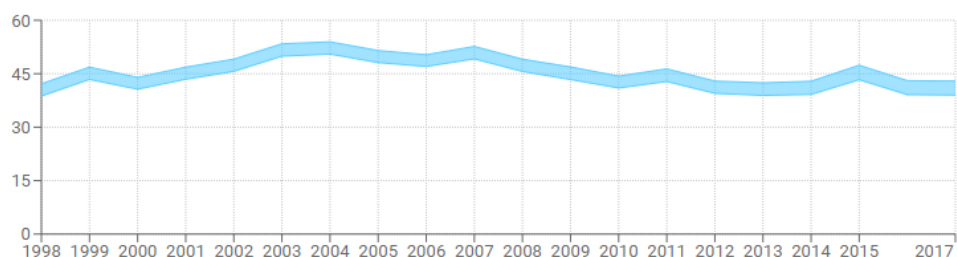
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/pobliz>

## Nedaleko

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	709	17,04
oborová literatura	777	19,73
publicistika	1 612	40,56
celkem	3 098	25,66
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	38,91–42,46	2013
nejvyšší relativní frekvence	50,51–53,96	2004

Tabulka 37: SecPrep NEDALEKO

- 1) Stál *nedaleko* náměstí s pruhy vyschlé trávy, omšelými lavičkami a mramorovým pamětním sloupem.
- 2) Příležitosti pro pohybovou aktivitu je třeba vytvářet *nedaleko* místa bydliště obyvatel, a to současně s vytvářením čistšího a bezpečnějšího prostředí s dostatkem zeleně.
- 3) Svě o tom vědí obyvatelé rodinných domků v jedné z okrajových ulic v Sudicích, jinak malebné vesnici *nedaleko* Náměště nad Oslavou.



Graf 31: Výskyt SecPrep NEDALEKO na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/nedaleko?pos=R&lemma=nedaleko>

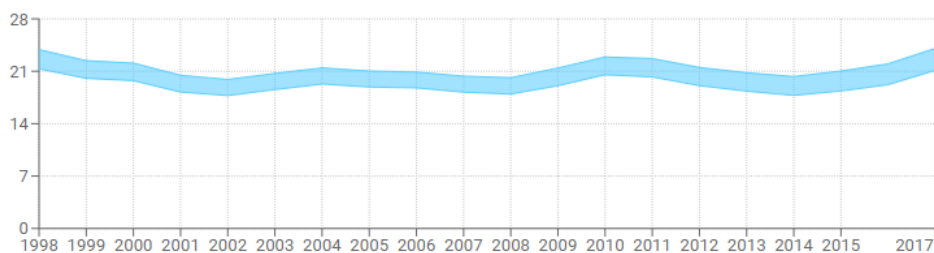
## Namísto

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	691	16,60
oborová literatura	1 020	25,90
publicistika	699	17,59
celkem	2 410	19,96
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	17,75–19,91	2002
nejvyšší relativní frekvence	21,12–24,06	2017

Tabulka 38: SecPrep NAMÍSTO

- 1) *Namísto* odpovědi si hlasitě říhl a poplácal se po bříše.
- 2) Osteotomie může napřímit koleno, takže dolní končetina zůstává rovná, *namísto* jejího dřívějšího sklonu dovnitř.
- 3) *Namísto* dosud plánovaného počátku roku 2013 by jeho platnost uvítala raději už v polovině letošního roku.





Graf 32: Výskyt SecPrep NAMÍSTO na časové ose

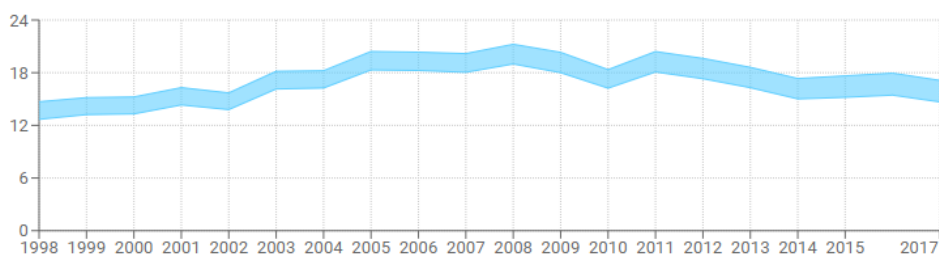
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/namisto?pos=R&lemma=namisto>

## Blízko

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv, dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	931	22,37
oborová literatura	646	16,40
publicistika	673	16,93
celkem	2 250	18,63
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	12,68–14,69	1998
nejvyšší relativní frekvence	18,99–21,24	2008

Tabulka 39: SecPrep BLÍZKO

- 1) Byla to křehká hubená stařenka, která žila v chaloupce *blízko* pobřeží a učila děti cizím jazykům.
- 2) Indukovaný odpor je velmi vysoký při nízkých rychlostech letu, při letu *blízko* přetažení, kdy je křídlo drženo na vysokém úhlu náběhu, řídicí páka hodně vzadu.
- 3) Mám to *blízko* svého bydliště, takže cvičím denně.



Graf 33: Výskyt SecPrep BLÍZKO na časové ose

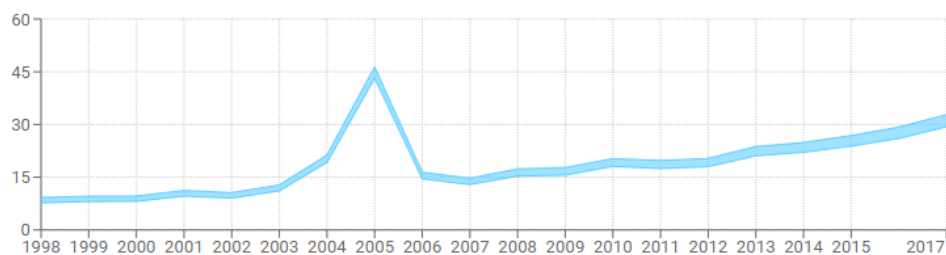
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/blizko?pos=R&lemma=blizko>

## Napříč

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	instrumentál	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	313	7,52
oborová literatura	868	22,04
publicistika	776	19,52
celkem	1 957	16,21
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	7,68–9,26	1998
nejvyšší relativní frekvence	43,16–46,37	2005

Tabulka 40: SecPrep NAPŘÍČ

- 1) Rána procházející *napříč* nártem od palce k patě byla pokryta kůží přenesenou z břicha a celý život mu hnisala, ať zkoušeli, co chtěli, lapis, masti, tinktury.
- 2) Učesaná architektura interiéru zdobí audi *napříč* spektrem, A3 nevyjímaje.
- 3) Firma se musí z „české fabriky“ proměnit v globálního hráče, který bude *napříč* kontinenty i kulturami oslovovat nejen zákazníky, ale i pracovními nabídkami lákat odborníky.



Graf 34: Výskyt SecPrep NAPŘÍČ na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/napříč?pos=R&lemma=napříč>

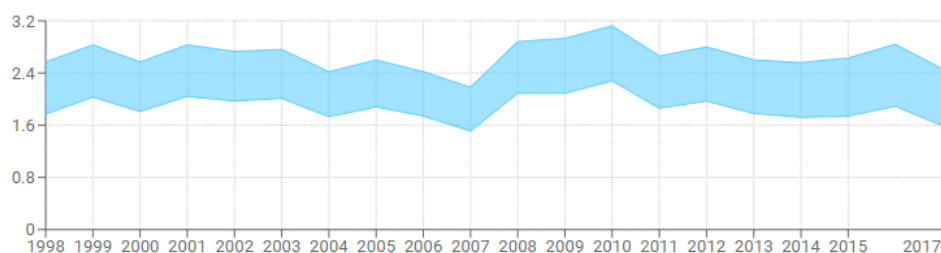
SecPrep *napříč* stále narůstá, v roce 2005 byl zaznamenán velký výkyv v užívání předložky.

## Zpod

<b>motivovanost SecPrep</b>	prepozice	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	1 304	31,33
oborová literatura	128	3,25
publicistika	121	3,04
celkem	1 553	12,86
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	1,51–2,18	2007
nejvyšší relativní frekvence	2,28–3,12	2010

Tabulka 41: SecPrep ZPOD

- 1) *Zpod* ztěžklých víček si prohlížel zlatý kámen.
- 2) Zatímco je pryč, Anna vyjme míč *zpod* polštáře a schová jej do krabice s hračkami na druhé straně místnosti.
- 3) Vyjmutí vlaků na trati Praha–Ostrava *zpod* dotačního deštníku stát odůvodňuje principem rovnosti v podnikání.



Graf 35: Výskyt SecPrep ZPOD na časové ose

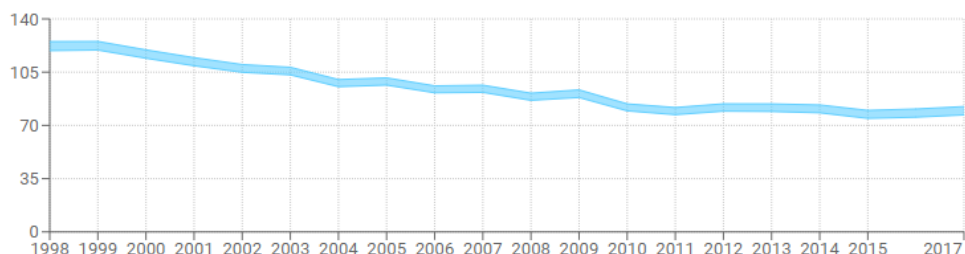
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/zpod>

## Koncem

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	99	2,38
oborová literatura	712	18,08
publicistika	472	11,88
celkem	1 283	10,63
<b>stav</b>	–	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	74,58–79,88	2015
nejvyšší relativní frekvence	119,51–125,2	1999

Tabulka 42: SecPrep KONCEM

- 1) *Koncem* léta Manci prohlásila, že musím do školy.
- 2) Mnozí mladí lidé se pak *koncem* 60. let orientovali na vznikající opoziční kulturu hippies.
- 3) *Koncem* 80. let se účastnil hnutí Obroda.



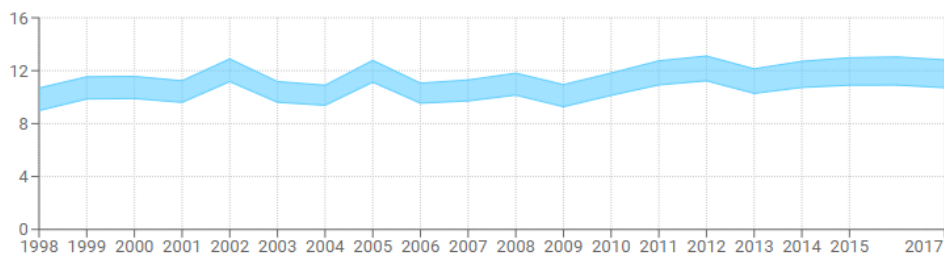
Graf 36: Výskyt SecPrep KONCEM na časové ose  
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/koncem>

## Vstříc

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	519	12,47
oborová literatura	339	8,61
publicistika	408	10,27
celkem	1 266	10,48
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	8,98–10,69	1998
nejvyšší relativní frekvence	11,23–13,11	2012

Tabulka 43: SecPrep VSTŘÍC

- 1) Nezadržitelně se řítili *vstříc* černé propasti, až se přetočili do téměř svislé polohy.
- 2) Projekt vychází *vstříc* maminkám na mateřské dovolené a těm, které pracují na zkrácený úvazek.
- 3) Redaktoři oslovili dvacet lidí a dotazovali se jich, jak jsou spokojeni s kvalitou dětských hřišť a jak město vychází *vstříc* lidem na mateřské dovolené.



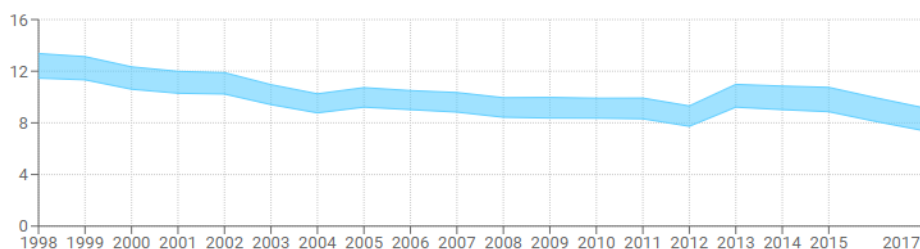
Graf 37: Výskyt SecPrep VSTŘÍC na časové ose  
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/vstříc?pos=R&lemma=vstříc>

## Počínaje

<b>motivovanost SecPrep</b>	verbum	
<b>vazebnost</b>	instrumentál	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	194	4,66
oborová literatura	652	16,55
publicistika	393	9,89
celkem	1 239	10,26
<b>stav</b>	–	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	7,42–9,2	2017
nejvyšší relativní frekvence	11,46–13,37	1998

Tabulka 44: SecPrep POČÍNÁJE

- 1) Snil o tom, že sestaví antologii emigračních spisovatelů všech dob, *počínaje* Ovidiem.
- 2) Nový nástroj Simatic WinCC V11 pro tvorbu operátorských rozhraní je k dispozici v různých verzích, *počínaje* verzí WinCC Basic pro operátorské panely řady Simatic Basic Panel a verzí WinCC Comfort pro panely Simatic všech řad.
- 3) *Počínaje* 19. lednem, kdy začala platit novela zákona, tahle praxe skončila.



Graf 38: Výskyt SecPrep POČÍNÁJE na časové ose

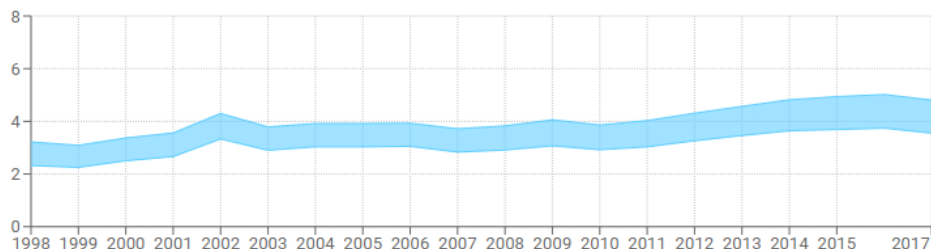
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/pocinaje>

## Zpoza

<b>motivovanost SecPrep</b>	prepozice	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	889	21,36
oborová literatura	92	2,34
publicistika	196	4,93
celkem	1 177	9,75
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	2,25–3,09	1999
nejvyšší relativní frekvence	3,74–5,02	2016

Tabulka 45: SecPrep ZPOZA

- 1) Vykoukl *zpoza* stromu a mrzutě se přišoural.
- 2) A tak tam jen ležel a zhluboka dýchal, zatímco se ostatní vynořili *zpoza* stromů, za kterými se schovávali.
- 3) Dokáže prudce a přesně vypálit *zpoza* šestnáctky, ale taky jemně zakončit nečekanou kličku na malém prostoru.



Graf 39: Výskyt SecPrep ZPOZA na časové ose

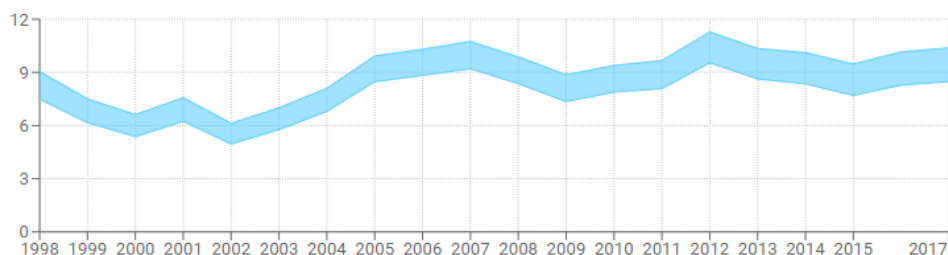
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/zpoza>

## Versus

<b>motivovanost SecPrep</b>	–	
<b>vazebnost</b>	nominativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	76	1,83
oborová literatura	412	10,46
publicistika	370	9,31
celkem	858	7,11
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	4,96–6,13	2002
nejvyšší relativní frekvence	9,54–11,28	2012

Tabulka 46: SecPrep VERSUS

- 1) Nebyl to pouze výsledek vánoční dovolené, mohla za to i domněnka, že případ Královna *versus* Khan možná nebude tak úděsně jednoduchý, jak se zprvu zdálo.
- 2) Spor realismus *versus* konstruktivismus ale nelze žádným empirickým testováním definitivně vyřešit.
- 3) Jako byl souboj Fischer *versus* Spasskij v roce 1972 nebo o šest let později zápas Korčného proti Karpovovi.



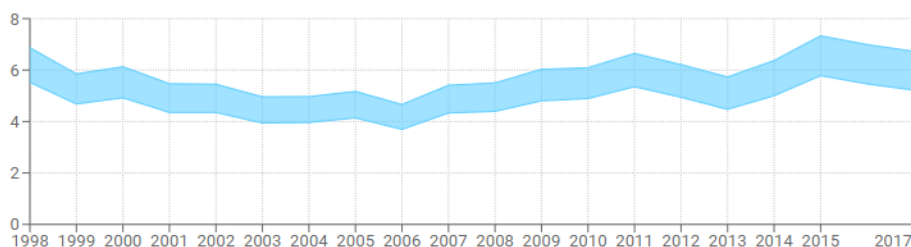
Graf 40: Výskyt SecPrep VERSUS na časové ose  
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/versus>

## Nehledě

<b>motivovanost SecPrep</b>	verbum	
<b>vazebnost</b>	dativ, akuzativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	225	5,41
oborová literatura	320	8,12
publicistika	223	5,61
celkem	768	6,36
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	3,69–4,66	2006
nejvyšší relativní frekvence	5,78–7,33	2015

Tabulka 47: SecPrep NEHLEDĚ

- 1) Teprve nedávno jsem si uvědomila, že *nehledě* na jejich odlišnou intelektuální úroveň, nejsou můj táta a Jamie z moc odlišného těsta.
- 2) Odebrání tohoto podílu by výrazně snížilo objemy ukládané na skládky, *nehledě* na možnost nového použití tohoto druhu odpadu a recyklaci kvalitních materiálů.
- 3) Lidé prostě chtějí znát svou budoucnost *nehledě* na dobu, ekonomické podmínky či technický pokrok.



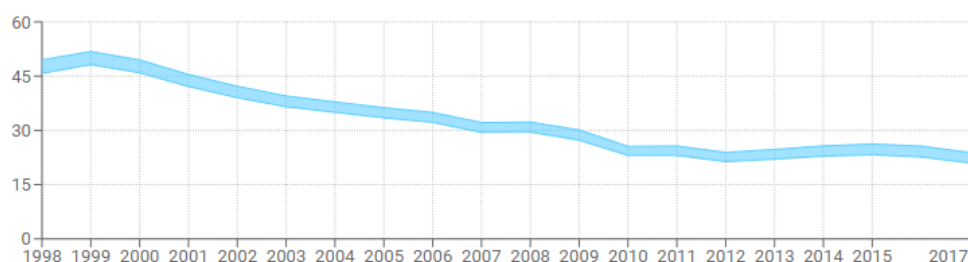
Graf 41: Výskyt SecPrep NEHLEDĚ na časové ose  
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/nehledě>

## Počátkem

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	34	0,82
oborová literatura	479	12,16
publicistika	237	5,96
celkem	750	6,21
<b>stav</b>	–	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	20,98–23,91	2017
nejvyšší relativní frekvence	48,16–51,8	1999

Tabulka 48: SecPrep POČÁTKEM

- 1) Neexistují důkazy, že mořeplavci z druhé strany Atlantiku dosáhli břehů mexického Yucatánu dřív než Španělé *počátkem* 16. století.
- 2) K výrazné úpravě stavby došlo *počátkem* 19. století, kdy byl objekt přestavěn klasicistně.
- 3) Vznik holdingu PGZ by vláda chtěla oznámit *počátkem* září na tradičním zbrojařském veletrhu v Kielcích.



Graf 42: Výskyt SecPrep POČÁTKEM na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/počátkem>

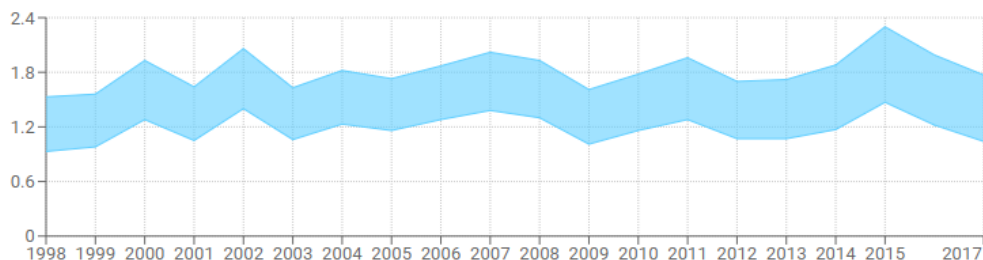
## Doprostřed

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	489	11,75
oborová literatura	97	2,46
publicistika	116	2,92
celkem	702	5,81
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	0,93–1,53	1998
nejvyšší relativní frekvence	1,47–2,3	2015

Tabulka 49: SecPrep DOPROSTŘED



- 1) Papírek položila *doprostřed* stolu, aby si ho mohli přečíst všichni.
- 2) Jako první se postaví Aleš a *doprostřed* kruhu začne stavět zástupce své rodiny.
- 3) O něco jsme se vsadili a ona sama navrhl, že když prohraje, stoupne si *doprostřed* táborového náměstí nahá.



Graf 43: Výskyt SecPrep DOPROSTŘED na časové ose

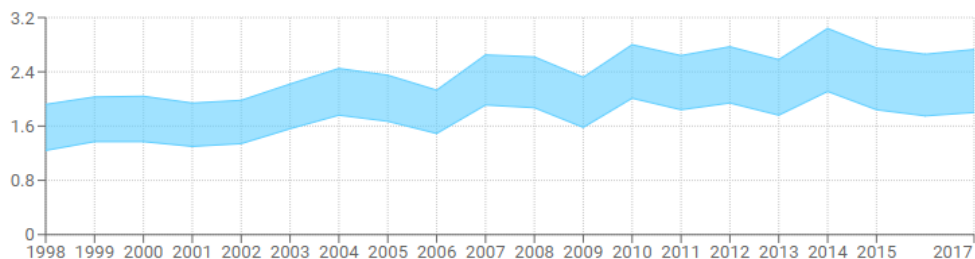
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/doprostřed?pos=R&lemma=doprostřed>

## Dovnitř

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	282	6,78
oborová literatura	226	5,74
publicistika	149	3,75
celkem	657	5,44
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	1,24–1,92	1998
nejvyšší relativní frekvence	2,11–3,04	2014

Tabulka 50: SecPrep DOVNITŘ

- 1) Dveře narazily o stěnu a vpustily *dovnitř* měsíční paprsky, které osvětlily místnost.
- 2) Pásek upevňujte pomocí kolíčků, jeho hladká strana směřuje *dovnitř* košíku.
- 3) Ikony vyobrazené na velkém ikonostasu zlatavě září, lavice dotýkané stovky let prsty, dlaněmi a koleny modlících se lidí jsou vyleštěné dohladka, malými okénky proudí *dovnitř* prstence slunečních paprsků.



Graf 44: Výskyt SecPrep DOVNITŘ na časové ose

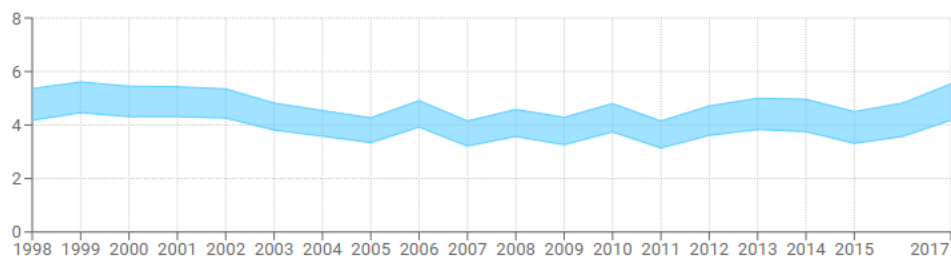
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/dovnitř?pos=R&lemma=dovnitř>

## Vyjma

<b>motivovanost SecPrep</b>	verbum	
<b>vazebnost</b>	genitiv, akuzativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	113	2,72
oborová literatura	315	8,00
publicistika	170	4,28
celkem	598	4,95
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	3,14–4,15	2011
nejvyšší relativní frekvence	4,46–5,61	1999

Tabulka 51: SecPrep VYJMA

- 1) Za žádných okolností nenavazujte kontakt, samozřejmě *vyjma* vizuálního, s odsouzeným.
- 2) Vyskytuje se v celé Evropě *vyjma* Skandinávie, Irska a většiny středomořských ostrovů.
- 3) Nejvíc ohrožená je pokožka obličeje, protože tu (*vyjma* případu, že jste členka útvaru rychlého nasazení) máme odhalenou dvacet čtyři hodin denně, a to i při teplotách hluboko pod bodem mrazu.



Graf 45: Výskyt SecPrep VYJMA na časové ose

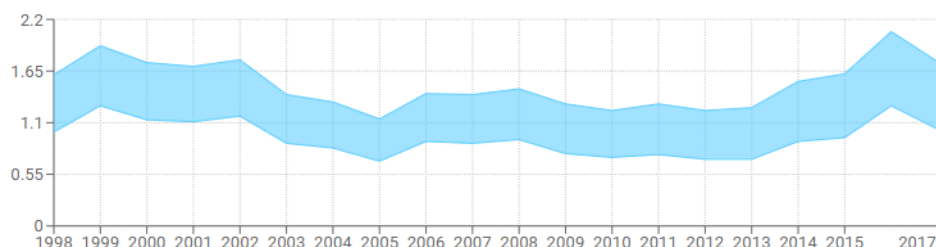
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/vyjma>

## Vně

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	64	1,54
oborová literatura	348	8,84
publicistika	45	1,13
celkem	457	3,78
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	0,69–1,14	2005
nejvyšší relativní frekvence	1,28–2,07	2016

Tabulka 52: SecPrep VNĚ

- 1) Byla to zvláštní vlastnost u léčitelky, která musí hledat nemoci uvnitř i *vně* duše nemocného.
- 2) Základem pro podráždění nervové buňky a i pro vedení nervového vzruchu je fenomén, že hladina sodíku a draslíku není uvnitř a *vně* buňky rovnoměrně rozdělena.
- 3) To je výhoda zemí *vně* eurozóny.



Graf 46: Výskyt SecPrep VNĚ na časové ose

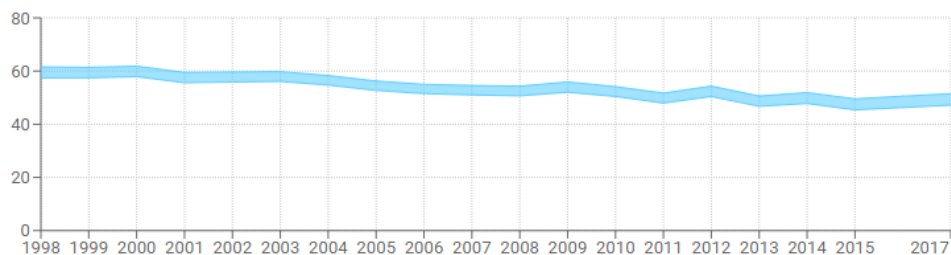
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/vně?pos=R&lemma=vně>

## Začátkem

motivovanost SecPrep	substantivum	
vazebnost	genitiv	
typ textů	absolutní frekvence	relativní frekvence
beletrie	24	0,58
oborová literatura	194	4,93
publicistika	197	4,96
celkem	415	3,44
stav	–	
	relativní frekvence	rok
nejnižší relativní frekvence	45,38–49,54	2015
nejvyšší relativní frekvence	57,87–61,84	2000

Tabulka 53: SecPrep ZAČÁTKEM

- 1) Taky jdou zvěsti, že *začátkem* září by na Bezpečnosti měla být inspekce a že Moskva teď posílá více zpráv než obvykle.
- 2) *Začátkem* 90. let vystoupil Rodney A. Brooks s masivní a konstruktivní kritikou tradiční umělé inteligence.
- 3) Z jejich komentářů posbíraných hlavně koncem 80. let a *začátkem* 90. let (dnes už jsou protagonisté většinou po smrti) přepadá čtenáře mrazivý pocit.



Graf 47: Výskyt SecPrep ZAČÁTKEM na časové ose

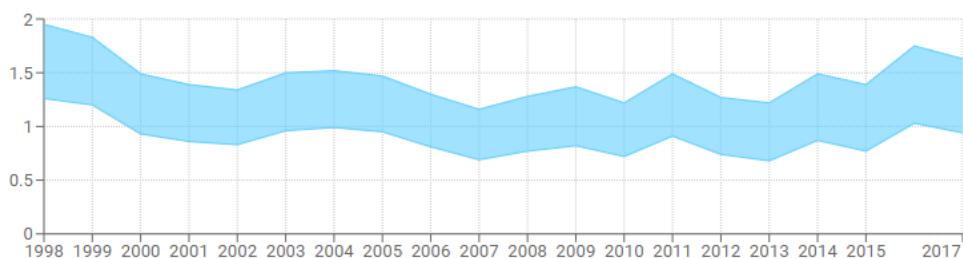
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/začátkem>

## Napospas

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	192	4,61
oborová literatura	68	1,73
publicistika	51	1,28
celkem	311	2,58
<b>stav</b>	0	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	0,68–1,22	2013
nejvyšší relativní frekvence	1,26–1,95	1998

Tabulka 54: SecPrep NAPOSPAS

- 1) Město je vydáno *napospas* lidem, kteří si myslí, že teď už je dovoleno všechno: ničit, rabovat... a třeba i vraždit.
- 2) A proto tito lidé brojí proti jakémukoli plánování a nechávají současný vývoj *napospas* náhodě a krátkodobým cílům, jež devastují současná předměstí.
- 3) Jennifer pak firmu opustila a nechala ji *napospas* Bradovi.



Graf 48: Výskyt SecPrep NAPOSPAS na časové ose

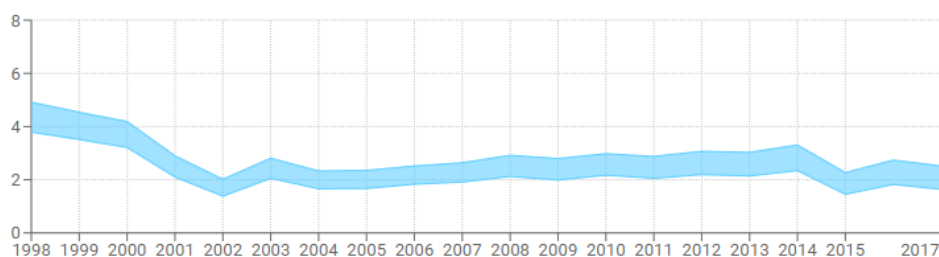
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/napospas?pos=R&lemma=napospas>

## Vzdor

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	143	3,44
oborová literatura	92	2,34
publicistika	74	1,86
celkem	309	2,56
<b>stav</b>	–	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	3,79–4,92	1998
nejvyšší relativní frekvence	1,38–2,02	2002

Tabulka 55: SecPrep VZDOR

- 1) *Vzdor* tomu, že mám v běžném slova smyslu v K... dobré podmínky, trpím úžasnou prázdnotou ducha.
- 2) *Vzdor* znamenitým výsledkům se mu ale důkaz dotáhnout do konce nepodařilo.
- 3) V Novém Městě na Moravě se ocitla *vzdor* původním představám a až na přání svého profesionálního týmu.



Graf 49: Výskyt SecPrep VZDOR na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/vzdor?pos=R&lemma=vzdor>

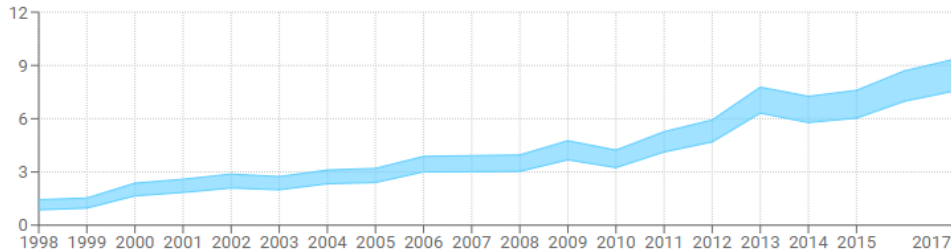
SecPrep *vzdor* do roku 2002 klesala, od roku 2002 se drží přibližně na stejném výskytu.

## Zkraje

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	38	0,91
oborová literatura	34	0,86
publicistika	181	4,55
celkem	253	2,10
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	0,86–1,44	1998
nejvyšší relativní frekvence	7,54–9,33	2017

Tabulka 56: SecPrep ZKRAJE

- 1) *Zkraje* léta roku 2003 jsem se svou ženou jel do Jižního Tyrolska, k Brenneru, abych hledal bunkr, kde před 56 lety našli mého otce mrtvého.
- 2) Už *zkraje* redakce uvažovala o krajských mutacích.
- 3) *Zkraje* sezony to přitom vypadalo, že se ho klub zbaví.



Graf 50: Výskyt SecPrep ZKRAJE na časové ose

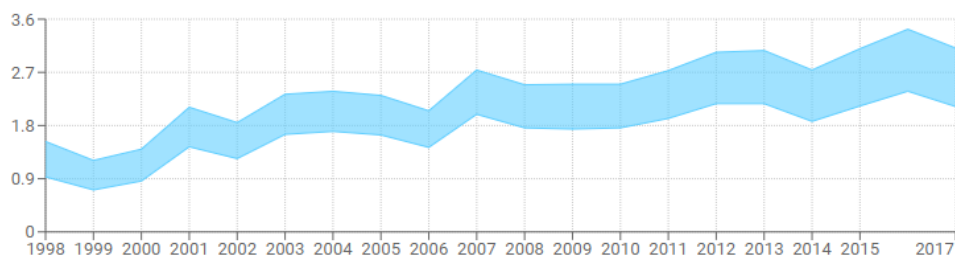
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/zkraje?pos=R&lemma=zkraje>

## Blíž

<b>motivovanost SecPrep</b>	adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv, dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	97	2,33
oborová literatura	44	1,12
publicistika	76	1,91
celkem	217	1,80
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	0,71–1,21	1999
nejvyšší relativní frekvence	2,38–3,43	2016

Tabulka 57: SecPrep BLÍŽ

- 1) Z toho vyplývá, že jsi o kousek *blíž* nebi než my ostatní, Jacku.
- 2) Skloněná kapota motoru a nová poloha prostornější kabiny *blíž* těžišti stroje zajišťuje posádce vynikající výhled na radlici a současně velmi pohodlnou jízdu i po nerovném terénu.
- 3) I jako reportér inklinuji k hovorové mluvě, což je někdy ve prospěch věci, protože se dostanu *blíž* lidem.



Graf 51: Výskyt SecPrep BLÍŽ na časové ose

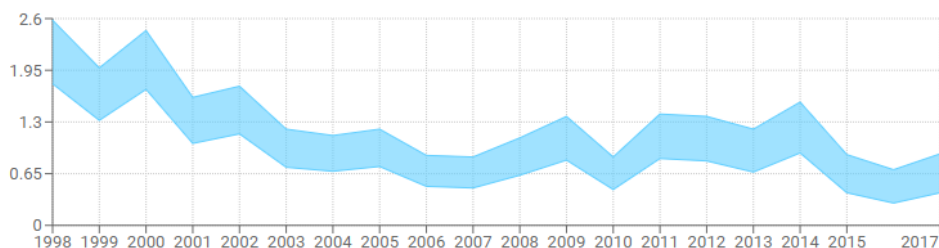
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/bliz>

## Dík

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum	
<b>vazebnost</b>	dativ	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	110	2,64
oborová literatura	72	1,83
publicistika	29	0,73
celkem	211	1,75
<b>stav</b>	–	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	0,28–0,7	2016
nejvyšší relativní frekvence	1,78–2,58	1998

Tabulka 58: SecPrep DÍK

- 1) Já povídám, pokračoval Vladimír, že *dík* imaginaci a hmatovému prožitku jsem zrovna tak košatý, ukázal na osamocený strom, jako támhleten Goethe.
- 2) Je dobře, že tomu tak je: vždyť právě *dík* své nezaplnitelnosti je tato mezera v posledku vlastně jen jinou formou přítomnosti toho, jehož odchodem vznikla.
- 3) *Dík* reprezentaci dostala umístěnku do Prahy, kde musela zpočátku překonávat odpor ředitele, který příliš nepřál mimoškolní činnosti.



Graf 52: Výskyt SecPrep DÍK na časové ose

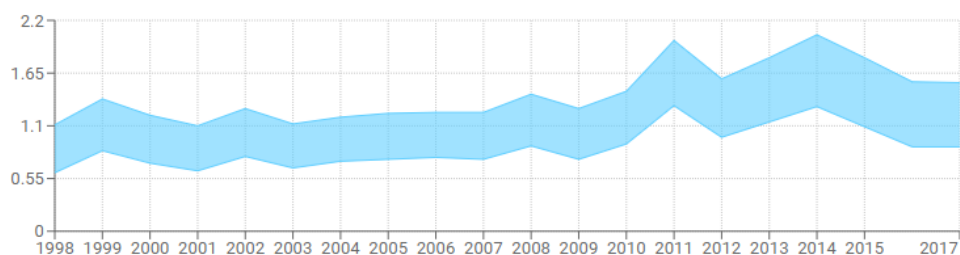
Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/dik?pos=R&lemma=dik>

## Zevnitř

<b>motivovanost SecPrep</b>	substantivum → adverbium	
<b>vazebnost</b>	genitiv	
<b>typ textů</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>relativní frekvence</b>
beletrie	84	2,02
oborová literatura	59	1,50
publicistika	46	1,16
celkem	189	1,57
<b>stav</b>	+	
	<b>relativní frekvence</b>	<b>rok</b>
nejnižší relativní frekvence	0,61–1,11	1998
nejvyšší relativní frekvence	1,3–2,05	2014

Tabulka 59: SecPrep ZEVNITŘ

- 1) Nebe tě draplo kolem ramen, rukávy hrobů roky neprané, a *zevnitř* umaštěné chlupy na pergamen drápaly prosbu – ještě né.
- 2) V kapitolách 5 a 6 jsem předložil podrobnou kritiku zelených názorů a činů, ale bylo to z pohledu *zevnitř* ekologické komunity, nikoli bez ní.
- 3) Vstoupit se do ní dá jak *zevnitř* domu pomocí vyklápěcích „dveří“, tak zvenčí po schodišti.



Graf 53: Výskyt SecPrep ZEVNITŘ na časové ose

Zdroj: <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/zevnitř?pos=R&lemma=zevnitř>



## 8.4 Zhodnocení dle poklesu či nárůstu

Z výše uvedených dat vyplývá, že z 50 vybraných sekundárních předložek jejich výskyt v průběhu let 1998–2017 u 9 z nich klesá, u 19 narůstá a u 22 zůstává přibližně stejný. Pokles byl zaznamenán především u předložek vyjadřujících časový vztah (*koncem, počínaje, počátkem, začátkem*), poté u předložek, jež v užívání nahradila jiná varianta, u níž byl zaznamenán nárůst (*vzdor* → *navzdory*, *dík* → *díky*). Předložky, u kterých byl zaznamenán nárůst a jejichž výskyt zůstal v průběhu let přibližně stejný, nelze nijak zobecnit. Pouze u předložek nejvíce frekventovaných (*podle, mezi, proti, kolem*) zůstal dle očekávání výskyt přibližně stejný. Celkově tedy lze říci, že výskyt těchto vybraných jednoslovných předložek narůstá a byl tak potvrzen očekávaný závěr. Tabulka 60 přehledně uvádí, které vybrané sekundární předložky zaznamenaly pokles, nárůst a jejichž výskyt je stále přibližně stejný.

klesá (–)	stejný (0)	narůstá (+)
vzhledem	podle	kvůli
vůči	mezi	během
naproti	proti	díky
koncem	kolem	mimo
počínaje	kromě, krom	včetně
počátkem	vedle	místo
začátkem	prostřednictvím	pomocí
vzdor	uprostřed	dle
dík	okolo	oproti
	uvnitř	navzdory
	poblíž	podél
	nedaleko	skrz, skrze
	namísto	ohledně
	blízko	napříč
	zpod	zpoza
	vstříc	dovnitř
	versus	zkraje
	nehledě	blíž
	doprostřed	zevnitř
	vyjma	
	vně	
	napospas	

Tabulka 60: Vybrané SecPrep dle výskytu v průběhu let 1998–2017

## 8.5 Zhodnocení dle typu textů

Z celkového součtu absolutní frekvence všech 50 vybraných předložek (tabulka 61) se potvrdilo, že se sekundární předložky vyskytují především v odborném, publicistickém a administrativním funkčním stylu (viz kapitola 5). V posledním sloupci je vyjádřen procentuální poměr zastoupení vybraných předložek v jednotlivých typech textů.

	<b>typ textu</b>	<b>absolutní frekvence</b>	<b>poměr</b>
1	publicistika	263 688	38,02 %
2	oborová literatura	259 914	37,47 %
3	beletrie	169 976	24,51 %

Tabulka 61: Absolutní frekvence vybraných SecPrep dle typu textů

V tabulce 62 je uvedeno, který typ textu (případně dva typy) u vybraných předložek výrazně převládá. Většinu tvoří oborová literatura (13 předložek), publicistika (5 předložek) a oborová literatura s publicistikou zároveň (10 předložek) – celkem tedy 28 sekundárních předložek. U 6 předložek bylo zastoupení mezi všemi třemi skupinami srovnatelné. 13 předložek převládalo v beletrii, 2 srovnatelně v beletrii s oborovou literaturou a 1 v beletrii s publicistikou. U téměř všech předložek, u kterých byl zaznamenán pokles (viz kapitola 8.4), převládá oborová literatura. Naopak předložky, u kterých byl zaznamenán nárůst, mají nejvíce zastoupení v publicistice, případně publicistice s oborovou literaturou či beletrii.

<b>beletrie</b>	<b>oborová l.</b>	<b>publicistika</b>	<b>bel.+ o. l.</b>	<b>o. l.+ pub.</b>	<b>bel. + pub.</b>	<b>srovnatelné</b>
kolem	mezi	podle	podél	během	místo	navzdory
vedle	pomocí	proti	naproti	díky		ohledně
uprostřed	vzhledem	kvůli		kromě, krom		poblíž
skrz, skrze	vůči	nedaleko		mimo		vstříc
blízko	prostřednictvím	zkraje		včetně		nehledě
zpod	dle			oproti		blíž
zpoza	uvnitř			okolo		
doprostřed	namísto			napříč		
dovnitř	koncem			versus		
napospas	počínaje			začátkem		
vzdor	počátkem					
dík	vyjma					
zevnitř	vně					

Tabulka 62: Vybrané SecPrep dle typu textů

## Závěr

Cílem práce bylo představit sekundární předložky a následně analyzovat jejich nárůst v současné češtině.

Teoretická část se pro zasazení do kontextu v kapitole 1 věnovala dynamice současné češtiny a jejím vývojovým tendencím, byl vymezen pojem současný jazyk a intelektualizace jazyka, ke které nárůst sekundárních předložek přispívá. V kapitole 2 bylo porovnáno pojetí slovního druhu předložky v šesti vybraných českých mluvnicích a v kapitole 3 popsán proces prepozicionalizace včetně jeho kritérií. Sekundární předložky byly v kapitole 4 klasifikovány dle několika hledisek a s ohledem na analytickou část práce bylo v kapitole 5 popsáno jejich stylové užití.

V analytické části byl po excerpci sekundárních předložek z šesti vybraných českých mluvnic vytvořen seznam sekundárních předložek, který čítá 391 předložek. Následně bylo v kapitole 6 porovnáno, kolik sekundárních předložek jednotlivé mluvnice zmiňují. Mapováno bylo období od 50. let 20. století do současnosti. Potvrdil se zde očekávaný závěr – v novějších mluvnicích je zmíněno znatelně více sekundárních předložek než v mluvnicích z 50. let. Výjimkou je Mluvnice češtiny 2 z roku 1986, která zmiňuje nejvyšší počet předložek, a to 276. V kapitole 7 byl představen projekt ČNK, pro následnou analýzu používaná aplikace Slovo v kostce a korpusy SYN2015 a SYN verze 7.

Kapitola 8 se věnuje samotné analýze, pro kterou byl z důvodu vysokého počtu excerpovaných předložek vybrán pouze vzorek. Pro jeho výběr byla formulována čtyři kritéria – jednoslovnost, korpus SYN2015 je zaznamenal jako předložku, zmínka alespoň ve 2 z 6 vybraných mluvnic a alespoň 150 výskytů v korpusu SYN2015. Všechna tato kritéria splňovalo 50 předložek, které byly následně analyzovány dle frekvence, typu textů a výskytu na časové ose v letech 1998–2017. I v této analýze byl potvrzen očekávaný závěr – výskyt většiny vybraných předložek v průběhu let vzrostl, případně zůstává přibližně stejný, a to především u nejfrekventovanějších předložek. Bylo potvrzeno i stylové užití, jež bylo popsáno v teoretické části – vybrané sekundární předložky se vyskytují především v publicistice (38,02 %) a oborové literatuře (37,47 %).

Jelikož byla analyzována pouze osmina excerpovaných předložek, nelze závěry zobecnit na všechny sekundární předložky. I přesto však práce přispěla ke zpřesnění obrazu sekundárních předložek v současné češtině.

## Seznam použitých zdrojů

Akademie věd České republiky – Ústav pro jazyk český. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Vyd. 3., opr. Praha: Academia, 2005, 647 s. ISBN 80-200-1080-7.

BISKUP, Petr. Předložka. In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. [cit. 9. 4. 2020] Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/PŘEDLOŽKA>.

BLATNÁ, Renata. *Víceslovné předložky v současné češtině*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006, 351 s. ISBN 80-7106-865-9.

CONFORTIOVÁ, Helena. Předložky. In: TĚŠITELOVÁ, Marie a kol. *Kvantitativní charakteristiky současné češtiny*. Praha: Academia, 1985, s. 89–93.

Cvrček, Václav - Richterová, Olga (eds). cnk:klasifikace\_textu\_syn2015 [Internet]. Příručka ČNK; 2020c Jun 18, 11:05 GMT [cit. 2020 Jun 28]. Dostupné na: [http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=cnk:klasifikace\\_textu\\_syn2015&rev=1592478347](http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=cnk:klasifikace_textu_syn2015&rev=1592478347).

Cvrček, Václav - Richterová, Olga (eds). cnk:syn [Internet]. Příručka ČNK; 2019 Dec 18, 14:42 GMT [cit. 2020 Jun 28]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=cnk:syn&rev=1576680163>.

Cvrček, Václav - Richterová, Olga (eds). cnk:syn:verze7 [Internet]. Příručka ČNK; 2018 Dec 20, 12:44 GMT [cit. 2020 Jun 28]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=cnk:syn:verze7&rev=1545309850>.

Cvrček, Václav - Richterová, Olga (eds). cnk:syn2015 [Internet]. Příručka ČNK; 2016 Oct 17, 11:14 GMT [cit. 2020 Jun 28]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=cnk:syn2015&rev=1476702845>.

Cvrček, Václav - Richterová, Olga (eds). cnk:uvod [Internet]. Příručka ČNK; 2020b Apr 20, 07:57 GMT [cit. 2020 Jun 28]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=cnk:uvod&rev=1587369421>.

Cvrček, Václav - Richterová, Olga (eds). manualy:wag [Internet]. Příručka ČNK; 2020d May 18, 18:48 GMT [cit. 2020 Jun 28]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=manualy:wag&rev=1589827719>.

Cvrček, Václav - Richterová, Olga (eds). pojmy:frekvence [Internet]. Příručka ČNK; 2020a Mar 2, 11:58 GMT [cit. 2020 Jun 28]. Dostupné

na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=pojmy:frekvence&rev=1583150328>.

Cvrček, Václav - Richterová, Olga (eds). pojmy:korpus [Internet]. Příručka ČNK; 2017 Jun 8, 13:42 GMT [cit. 2020 Jun 28]. Dostupné

na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=pojmy:korpus&rev=1496929366>.

CVRČEK, Václav. Úvod do morfologie. In: CVRČEK, Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny*. 1, Jak se píše a jak mluví. Praha: Karolinum, 2010, s. 125–133. ISBN 978-80-246-1743-5.

ČERMÁK, František. Systém, funkce, forma a sémantika českých předložek. *Slovo a slovesnost* [online]. 1996, 57(1), s. 30–46. Dostupné z:

<http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3658>.

DOKULIL, Miloš. K otázce slovnědruhových převodů a přechodů, zvl. transpozice. *Slovo a slovesnost* [online]. 1982, 43(4), s. 257–271. Dostupné z:

<http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2847>.

DOKULIL, Miloš. Přechod slov do jiného druhu. In: DOKULIL, Miloš a kol. *Mluvnice češtiny I*. Praha: Academia, 1986, s. 487–507.

HAVRÁNEK, Bohuslav a Alois JEDLIČKA. Druhy slov. In: *Česká mluvnice*. 6. vyd. Praha: SPN, 1981, s. 101–108.

HAVRÁNEK, Bohuslav a Alois JEDLIČKA. Předložky. In: *Česká mluvnice*. 6. vyd. Praha: SPN, 1981, s. 311–317.

HAVRÁNEK, Bohuslav. Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura. In: WEINGART, Miloš a Bohuslav HAVRÁNEK, ed. *Spisovná čeština a jazyková kultura*. Praha: Melantrich, 1932, s. 32–84.

HLADKÁ, Zdeňka. Slovní zásoba češtiny. In: KARLÍK Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed. *Příruční mluvnice češtiny*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 92–104. ISBN 978-80-7106-980-5.

HUBÁČEK, Jaroslav. K vývojovým tendencím současné české slovní zásoby. In: SVOBODA, Jiří a Mieczysław BALOWSKI, ed. *Český jazyk a literatura na sklonku XX. století*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001, s. 107–112. ISBN 80-7042-587-3.

JANOVEC, Ladislav. K projevům jazykových vývojových tendencí v současné češtině. *Naše řeč* [online]. 2007, 90(2), s. 57–66. Dostupné z: [http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7932#\\_ftn4](http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7932#_ftn4).

JEDLIČKA, Alois. Vývojová dynamika současné spisovné češtiny. *Naše řeč* [online]. 1969, 52(2–3), s. 79–94. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5436>.

KARLÍK, Petr a Jan KOŘENSKÝ. Slovní druh. In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. [cit. 12. 4. 2020] Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SLOVNÍ DRUH>.

KARLÍK, Petr. České poválečné mluvnictví. In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. [cit. 29. 6. 2020] Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ČESKÉ POVÁLEČNÉ MLUVNICTVÍ>.

KOMÁREK, Miroslav a Jan KOŘENSKÝ. Obecné výklady o funkčním tvarosloví. In: KOMÁREK, Miroslav a kol. *Mluvnice češtiny 2*. Praha: Academia, 1986, s.11–28.

KOPŘIVOVÁ, Marie. Slovní zásoba češtiny. In: CVRČEK, Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny*. 1, Jak se píše a jak mluví. Praha: Karolinum, 2010, s. 76–79. ISBN 978-80-246-1743-5.

KOŘENSKÝ, Jan a Libuše KROUPOVÁ. Předložky. In: KOMÁREK, Miroslav a kol. *Mluvnice češtiny 2*. Praha: Academia, 1986, s.197–213.

KROUPOVÁ, Libuše. Klasifikace sekundárních předložek z hlediska jejich tvoření. *Naše řeč* [online]. 1984, 67(3), s. 113–116. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6455>.

KROUPOVÁ, Libuše. *Sekundární předložky v současné spisovné češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český ČSAV, 1985, 155 s.

Křen, M. – Cvrček, V. – Čapka, T. – Čermáková, A. – Hnátková, M. – Chlumská, L. – Jelínek, T. – Kovářiková, D. – Petkevič, V. – Procházka, P. – Skoumalová, H. – Škrabal, M. – Truneček, P. – Vondříčka, P. – Zasina, A.: *Korpus SYN, verze 7 z 29. 11. 2018*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2017. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>.

Křen, M. – Cvrček, V. – Čapka, T. – Čermáková, A. – Hnátková, M. – Chlumská, L. – Jelínek, T. – Kovářiková, D. – Petkevič, V. – Procházka, P. – Skoumalová, H. – Škrabal, M. – Truneček, P. – Vondříčka, P. – Zasina, A.: *SYN2015: reprezentativní korpus psané češtiny*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. Dostupný z WWW: <http://korpus.cz>.

RUSÍNOVÁ, Zdenka. Předložky (Prepozice). In: KARLÍK Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed. *Příruční mluvnice češtiny*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 341–350. ISBN 978-80-7106-980-5.

Tomáš Machálek (2014): *KonText – aplikace pro práci s jazykovými korpusy*. FF UK, Praha. Dostupný z WWW: <http://kontext.korpus.cz>.

Tomáš Machálek (2019): *Slovo v kostce – agregátor slovních profilů*. FF UK, Praha. Dostupný z WWW: <http://korpus.cz/slovo-v-kostce/>.

TRÁVNÍČEK, František. Předložky. In: *Mluvnice spisovné češtiny: Skladba*. Praha: Slovanské nakladatelství, 1951, s. 1235–1313.

VONDRÁČEK, Miloslav. Předložky (prepozice). In: ŠTÍCHA, František a kol. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013, s.507–524. ISBN 978-80-200-2205-9.

VONDRÁČEK, Miloslav. Vlastnosti slova a slovní druhy. In: ŠTÍCHA, František a kol. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013, s.79–89. ISBN 978-80-200-2205-9.

WACLAWIČOVÁ, Martina. Předložky (prepozice). In: CVRČEK, Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny*. 1, Jak se píše a jak mluví. Praha: Karolinum, 2010, s. 282–289. ISBN 978-80-246-1743-5.

## **Seznam příloh**

Příloha A - Seznam sekundárních předložek .....	88
---	----



# Přílohy

## Příloha A - Seznam sekundárních předložek

Abecedně řazený seznam byl vytvořen na základě excerpce sekundárních předložek z šesti českých mluvnic. Číselné označení ve třetím sloupci uvádí, ve kterých z mluvnic je daná sekundární předložka zmíněna.

1 = TRÁVNÍČEK, František. Předložky. In: *Mluvnice spisovné češtiny: Skladba*. Praha: Slovanské nakladatelství, 1951, s. 1235–1313.

2 = HAVRÁNEK, Bohuslav a Alois JEDLIČKA. Předložky. In: *Česká mluvnice*. 6. vyd. Praha: SPN, 1981, s. 311–317.

3 = KOŘENSKÝ, Jan a Libuše KROUPOVÁ. Předložky. In: KOMÁREK, Miroslav a kol. *Mluvnice češtiny 2*. Praha: Academia, 1986, s.197–213.

4 = RUSÍNOVÁ, Zdenka. Předložky (Prepozice). In: KARLÍK Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed. *Příruční mluvnice češtiny*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 341–350. ISBN 978-80-7106-980-5.

5 = WACLAWIČOVÁ, Martina. Předložky (prepozice). In: CVRČEK, Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny*. 1, Jak se píše a jak mluví. Praha: Karolinum, 2010, s. 282–289. ISBN 978-80-246-1743-5.

6 = VONDRÁČEK, Miloslav. Předložky (prepozice). In: ŠTÍCHA, František a kol. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013, s.507–524. ISBN 978-80-200-2205-9.

1.	à conto	3
2.	à la / a la	3, 4, 5, 6
3.	až na	3, 4, 5, 6
4.	během	1, 2, 3, 4, 5, 6
5.	bez ohledu	3
6.	bez ohledu na	3, 4, 5, 6
7.	bez zřetele k/ke	3, 4, 6
8.	bez zřetele na	3
9.	blízko	1, 2, 3, 4, 5, 6
10.	blíž	5, 6
11.	blíže	3, 6
12.	bokem	4
13.	cestou	3, 6
14.	co do	3, 4, 6
15.	co se týče	5
16.	contra	5, 6
17.	čelem k	5
18.	daleko	3, 4

19.	daleko od	4
20.	dík	1, 2, 3, 4, 5, 6
21.	díky	1, 2, 3, 4, 5, 6
22.	dle	1, 2, 3, 4, 6
23.	dne	4
24.	dnem	3, 4
25.	do centra	3, 4, 6
26.	do konce	4, 5
27.	do okamžiku	4
28.	do poloviny	4
29.	do popředí	3, 4
30.	do pozadí	4
31.	do půli	4
32.	do rukou	3
33.	do řad	3
34.	do začátku	4
35.	doprostřed	1, 3, 4, 5, 6
36.	doprostředka	5, 6
37.	dospod	4, 6
38.	dospodu	4, 6
39.	dovnitř	1, 3, 4, 5, 6
40.	formou	3, 4, 6
41.	hledě k	3
42.	hodinou	4
43.	jménem	3, 4, 6
44.	k dispozici	5
45.	k otázce	6
46.	k problému	6
47.	k rukám	3
48.	k tématu	6
49.	ke konci	5
50.	kol	1, 3, 4, 5
51.	kolem	1, 2, 3, 4, 5, 6
52.	kolem okolo	4
53.	kolkolem	3, 4
54.	koncem	3, 4
55.	konče	3
56.	končíc	3, 4
57.	kontra	2, 3, 4, 5, 6
58.	kraj	1, 2, 3
59.	krom, kromě	1, 2, 3, 4, 5, 6
60.	ku prospěchu	3, 6
61.	kvůli	1, 2, 3, 4, 5, 6

62.	mezi	1, 2, 3, 4, 6
63.	mimo	1, 2, 3, 4, 5, 6
64.	místo	1, 2, 3, 4, 5, 6
65.	na adresu	3
66.	na bázi	3, 4, 6
67.	na dně	4
68.	na konci	4, 5
69.	na konto	4, 6
70.	na kraj	3
71.	na počátku	5
72.	na počest	3
73.	na podkladě	3
74.	na podporu	5
75.	na pokraji	3, 4
76.	na poli	3, 4, 6
77.	na prahu	3, 4
78.	na principu	3, 4, 6
79.	na protest proti	5
80.	na přelomu	3, 5
81.	na rozdíl od	2, 3, 4, 5, 6
82.	na sklonku	3
83.	na škodu	3
84.	na účet	3, 4, 6
85.	na újmu	3
86.	na úkor	3, 4, 5, 6
87.	na úrovni	5
88.	na úseku	3, 4, 6
89.	na útraty	3
90.	na vrcholu	3, 4
91.	na vrub	3, 4
92.	na začátku	5
93.	na základě	1, 2, 3, 4, 5, 6
94.	na zásadě	3
95.	na způsob	6
96.	nákladem	1
97.	namístež	3
98.	namísto	3, 5, 6
99.	napospas	5, 6
100.	naproti	1, 3, 4, 5, 6
101.	napříč	3, 4, 5, 6
102.	narozdíl	5
103.	následkem	1, 2, 3, 4, 6
104.	naspod	3, 4, 6

105.	naspodu	3, 4
106.	navrch	3, 4, 6
107.	navrchu	4, 6
108.	navzdor	4, 5, 6
109.	navzdory	3, 4, 5, 6
110.	nedaleko	3, 4, 5, 6
111.	nedbaje	3
112.	nedbaje na	3
113.	nedbajíc na	3
114.	nehledě	4, 5
115.	nehledě k/ke	3, 4, 6
116.	nehledě na	3, 4, 5, 6
117.	nehledíc	4
118.	nehledíc k	3, 4
119.	nehledíc na	3, 4
120.	nejblíž	6
121.	nejblíže	6
122.	nemluvě o	3, 5
123.	nemluvic o	3
124.	nepočítaje bez	3
125.	nepočítaje v	3
126.	nepočítaje v to	3
127.	nepočítajíc v	2, 3
128.	nepočítajíc v to	3
129.	nevyjímaje	3, 4, 6
130.	nevyjímajíc	3, 4, 6
131.	nezávisle na	5, 6
132.	od konce	4
133.	od půle	4
134.	od půli	4
135.	odspod	4
136.	odspoda	4
137.	odspodu	4
138.	ohledně	1, 3, 4, 5, 6
139.	okamžikem	4
140.	okolo	1, 2, 3, 4, 5, 6
141.	opodál	3
142.	oproti	2, 3, 4, 5, 6
143.	po boku	3
144.	po dobu	3, 4, 5
145.	po linii	2
146.	po stránce	2, 3, 4, 6
147.	po vzoru	3, 4, 6

148.	po způsobu	3
149.	poblíž	3, 4, 5, 6
150.	poblíže	5
151.	počátkem	3, 4
152.	počínaje	3, 4
153.	počínaje od	3, 4
154.	počínajíc	3, 4
155.	počínajíc od	3, 4
156.	počítaje v	3
157.	počítaje v to	3, 4, 6
158.	počítajíc v to	3, 4, 6
159.	pod hlavičkou	4, 6
160.	pod jménem	3, 4
161.	pod názvem	5
162.	pod podmínkou	3, 4, 6
163.	pod pohružkou	3
164.	pod titulem	3
165.	pod vedením	3, 4, 5, 6
166.	pod vlivem	2, 3
167.	pod záminkou	3
168.	pod záštitou	3, 4, 6
169.	podél	1, 2, 3, 4, 5, 6
170.	podle	1, 2, 3, 4, 6
171.	pohlížeje k	6
172.	pohlížejí k	6
173.	pokud jde o	5
174.	pomocí	1, 2, 3, 4, 5, 6
175.	ponad	4
176.	poza	4
177.	pro potřeby	3, 4, 6
178.	prostřed	1, 3, 4
179.	prostřednictvím	2, 3, 4, 5, 6
180.	proti	1, 2, 3, 4, 6
181.	průběhem	3, 4
182.	při příležitosti	3, 4
183.	přihlížeje k/ke	3, 4, 6
184.	přihlížejí k/ke	3, 4, 6
185.	půlí	4
186.	rokem	4
187.	ruku v ruce s	3
188.	s cílem	3, 5
189.	s dopadem na	6
190.	s názvem	5

191.	s odvoláním na	3, 5
192.	s ohledem	4
193.	s ohledem na	3, 5, 6
194.	s platností od	3
195.	s pomocí	3, 5
196.	s průběhem	3
197.	s přihlédnutím k	3, 4, 5, 6
198.	s výjimkou	2, 3, 5
199.	s vyloučením	3
200.	se zaměřením na	3
201.	se zastoupením	6
202.	se zřením k/ke	3, 6
203.	se zřetelem k/ke	3, 4, 6
204.	se zřetelem na	3
205.	skrz, srkze	1, 2, 3, 4, 5, 6
206.	směrem do	3, 6
207.	směrem k/ke	3, 5, 6
208.	směrem na	3, 5, 6
209.	směrem od	3, 6
210.	směrem proti	3, 6
211.	souběžně s	6
212.	současně s	5, 6
213.	spodem	4
214.	společně s	5
215.	spolu s	3, 4, 5, 6
216.	spolu se	6
217.	srovnej/srov./srv.	6
218.	stran	1, 3, 5, 6
219.	stranou	3, 4, 6
220.	stranou od	3, 4
221.	stranu	1
222.	strany	1
223.	středem	3, 4, 6
224.	svrchu	4
225.	tváří v tvář	5
226.	u příležitosti	3, 4, 5
227.	úderem	4
228.	úměrně s	3
229.	uprostřed	1, 3, 4, 5, 6
230.	ústy	3
231.	uvnitř	1, 3, 4, 5, 6
232.	úvodem	3, 4
233.	v blízkosti	5

234.	v centru	3, 4, 5, 6
235.	v čele	3, 5
236.	v čele s	3, 5
237.	v dikci	6
238.	v době	3, 5
239.	v dohodě	3
240.	v doprovodu	3
241.	v duchu	3, 4, 5, 6
242.	v důsledku	1, 2, 3, 4, 5, 6
243.	v hodnotě	5
244.	v honbě za	5
245.	v intencích	4, 6
246.	v měřítku	3
247.	v mezích	3, 4, 6
248.	v návaznosti na	3, 4, 5, 6
249.	v nesouhlase s	3
250.	v období	5
251.	v oblasti	3, 4, 5, 6
252.	v oboru	3
253.	v okolí	5
254.	v otázce	3
255.	v pádě	3
256.	v pádu	3, 4
257.	v podání	3
258.	v podmínkách	2
259.	v podobě	5
260.	v poměru k	3
261.	v popředí	3, 6
262.	v porovnání s	3, 5
263.	v postavení	3
264.	v povaze	3
265.	v pozadí	6
266.	v procesu	2, 3, 4
267.	v prospěch	3
268.	v protikladu k/ke	3, 4, 6
269.	v provedení	3
270.	v průběhu	2, 3, 4, 5
271.	v případě	3, 4, 5, 6
272.	v přítomnosti	3, 6
273.	v půli	4
274.	v rámci	2, 3, 4, 5, 6
275.	v roli	4, 5, 6
276.	v rozmezí	3

277.	v rozporu s/se	3, 4, 5, 6
278.	v rukou	3
279.	v řadách	3
280.	v řadě	3
281.	v součinnosti s/se	3, 4, 6
282.	v souhlase	2
283.	v souhlase s	3
284.	v souladu	2, 3
285.	v souladu s/se	3, 4, 5, 6
286.	v souvislosti s	3, 5
287.	v spojitosti s	3
288.	v touze po	5
289.	v zájmu	2, 3, 4, 5, 6
290.	v zastoupení	3, 4, 6
291.	v závěru	5
292.	v závislosti na	3, 4, 5, 6
293.	včetně	3, 4, 5, 6
294.	vděk	3
295.	ve formě	3, 4, 5, 6
296.	ve funkci	3
297.	ve jménu	3
298.	ve prospěch	3, 4, 5, 6
299.	ve sféře	3, 4, 6
300.	ve shodě	2
301.	ve shodě s	3
302.	ve směru	3
303.	ve smyslu	3, 4, 5, 6
304.	ve snaze	5
305.	ve spojitosti s	3
306.	ve spolupráci s	3, 4, 5, 6
307.	ve srovnání	3, 4
308.	ve srovnání s	2, 3, 5, 6
309.	ve stadiu	3
310.	ve středu	3
311.	ve světle	3, 6
312.	ve vazbě na	6
313.	ve věci	3, 6
314.	ve výši	5
315.	ve vzdálenosti	3
316.	ve vztahu k	2, 3, 4, 5, 6
317.	ve znamení	3
318.	ve znění	5
319.	vedle	1, 2, 3, 4, 5, 6



320.	veprostřed	3, 4, 5, 6
321.	versus/vers./vs.	2, 3, 4, 5, 6
322.	vespod	3, 4, 6
323.	vespodu	3, 4, 6
324.	vevnitř	3, 4, 5
325.	via	3, 5, 6
326.	vinou	3, 4, 6
327.	viz	6
328.	vlivem	1, 2, 3, 4, 6
329.	vně	1, 3, 6
330.	vnitř	3
331.	vnitřkem	4
332.	vprostřed	1, 3, 5, 6
333.	vprostředku	5, 6
334.	vrchem	4
335.	vstříc	5, 6
336.	vůči	1, 2, 3, 4, 5, 6
337.	vůkol	1, 5, 6
338.	vycházeje z	3, 4, 6
339.	vycházejíc z	3, 4, 6
340.	vyjímaje	3
341.	vyjímajíc	2, 6
342.	vyjma	2, 3, 4, 5, 6
343.	vyjmouc	2, 3
344.	vzdor	1, 3, 4, 5, 6
345.	vzhledem	4
346.	vzhledem k/ke	2, 3, 5, 6
347.	z důvodu	3, 4, 5, 6
348.	z hlediska	3, 4, 5, 6
349.	z obavy před	5
350.	z povahy	3
351.	z pověření	3
352.	z rukou	3
353.	z řad	3, 5
354.	z řady	3
355.	z titulu	3, 4, 6
356.	za asistence	3
357.	za cenu	3, 4, 6
358.	za podmínky	4, 6
359.	za pomoci	3
360.	za předpokladu	3, 4, 6
361.	za příčinou	1, 2, 3, 4
362.	za přítomnosti	3, 6

363.	za účasti	3, 5
364.	za účelem	1, 2, 3, 4, 6
365.	začátkem	3, 4
366.	začínaje	3
367.	zahrnuje v to	3
368.	zahrnujíc v to	3
369.	zároveň s	3, 4, 6
370.	zásluhou	3, 4, 6
371.	závěrem	3, 4
372.	závisle na	6
373.	zboku	4
374.	zdaleka	4
375.	ze stanoviska	3, 4, 6
376.	ze strany	3, 5
377.	zespod	3, 4, 6
378.	zespoda	3, 4, 6
379.	zespodu	3, 4, 6
380.	zevnitř	3, 4, 5, 6
381.	zeza	4
382.	zkraje	3, 5, 6
383.	zmezi	1
384.	znad	6
385.	zpod	1, 2, 3, 4, 6
386.	zponad	4
387.	zpoza	2, 3, 4, 6
388.	zprostřed	1, 3, 4, 5, 6
389.	zprostředka	5, 6
390.	zpřed	5
391.	zvíci	5, 6